

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ciovan ni Amatu cci: «Επιτομή Νομοθεσίας του 'Ιταλικού Συνεδρίου», Μετάφρασις Ε. Νιζίνα, 'Αθήναι, 1963.

'Η διευθυνομένη υπό του κ. Κωνστ. Σαραντοπούλου «Βιβλιοθήκη Δημοσίου Λογιστικού» εις τήν σειράν τών κατατοπιστικῶν ἐκδόσεών της ἐπί θεμάτων ἀφορώντων εις τὸ 'Ελεγκτικὸν Συνέδριον, ἐξέδωκε καὶ τὴν ὡς ἄνω ἀνακοίνωσιν, γενομένην ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ 'Επιτρόπου τοῦ 'Ιταλικοῦ 'Ελεγκτικοῦ Συνεδρίου εις τὸ Α' Διεθνὲς Συνέδριον τῶν ἀνωτάτων Ἰδρυμάτων ἐλέγχου τῶν δημοσίων οἰκονομιῶν τοῦ 1953.

'Εν αὐτῇ δίδεται πλήρης εἰκὼν τῆς λειτουργίας τοῦ θεσμοῦ ἀπὸ τῆς συστάσεως μέχρι τοῦ τελευταίου τροποποιητικοῦ νόμου τοῦ Μαρτίου 1953 καὶ τονίζεται ὁ χαρακτήρ τῆς συλλογικότητος τούτου, ἀφ' ἧς ἐπὶ τι διάστημα εἶχεν ἀποστή, λόγω τῆς εὐρύτητος τῶν δοθεισῶν εις τὰ μέλη του ἐξουσιῶν.

'Εν συνεχείᾳ διαγράφεται σαφῶς ἡ θέσις του, ὡς ἔχει καθορισθῆ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος μετὰ τὴν περιβεβλημένης ὑπ' αὐτοῦ ἀρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου, ὅστις ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Κράτους, τῶν ἐσόδων τούτου, τῆς διαχειρίσεως τοῦ ὕλικου ἐν γένει, τοῦ δημοσίου χρέους καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιχορηγουμένων ὀργανισμῶν.

'Η εἰκὼν συμπληροῦται διὰ τῆς κατονομάσεως καὶ κατανομῆς εἰδικώτερον τοῦ προσωπικοῦ ἐφ' ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἀντικειμένων του, τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεως τῶν μελῶν του εις τμήματα (εις ἅς κατατοπιστικώταται ἔχουσιν ἀποβῆ αὶ ὑπὸ τῆς «Βιβλιοθήκης Δημοσίου Λογιστικού» προστεθεῖσαι σημειώσεις, ληφθεῖσαι προφανῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ του καὶ τοῦ τροποποιήσαντος τοῦτο νεωτέρου νόμου 1345 τὸ 1961. ἢ καὶ ἐκ συναφῶν δημοσιευμάτων τῆς ἐκδιδομένης ἐν Ρώμῃ 'Επιθεωρήσεως τοῦ 'Ελεγκτικοῦ Συνεδρίου), ὡς καὶ διὰ τῆς παραθέσεως συνοπτικῶς τῶν τῆς δικονομίας του.

'Η «Βιβλιοθήκη Δημοσίου Λογιστικοῦ», εὐλόγως θεωρεῖ ἐαυτὴν ὑπερήφανον, καθ' ὅσον διὰ τῶν πυκνῶν ἐκδόσεών της ἐπέτυχεν ἴνα μᾶς ἐνημερώσῃ ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ Συνεδρίου, ὡς ὑφίσταται οὗτος εις τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, περιγραφέντος δεόντως παρ' ἐνδεδειγμένων ἐξοχοτήτων καὶ τυχόντος ὡς πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἀνακοίνωσιν, τῆς ἐπισταμένης καὶ ἀκριβοῦς μεταγλωττίσεως ὑπὸ τοῦ 'Ελεγκτοῦ τοῦ 'Ελεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Εὐαγγέλου Νιζίνα.

Μιχ. Κ. Πετρόχειλος

Γ α λ λ ι κ ο ὕ Ἰ ν σ τ ι τ ο ὕ τ ο ὕ ' Α θ η ν ῶ ν : 'Αναλυτικὸν δελτίον ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας 1961, σελ. 676, 'Αθήναι, 1964.

Πρόκειται περὶ τοῦ 22ου τόμου μεγάλης σειρᾶς, ἐκδιδομένης κατ' ἔτος ὑπὸ ὁμάδος ἐπιστημόνων — συστακῶν μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κ. Κουτούζην καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Bulletin Analytique de Bibliographie Hellénique (Sciences Humaines), ἐκδόσεως τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου 'Αθηνῶν. Εἰς τὸν ἐν λόγω τόμον δημοσιεύονται εις τὴν γαλλικὴν (ἐκτὸς τῶν ἑλληνικῶν τίτλων) ὅλα τὰ ἐν 'Ελλάδι ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1961 βιβλία, φιλολογικὰ, ἐπιστημονικὰ, κοινωνικὰ, σχολικὰ, ὡς καὶ αὶ ἐπιθεωρήσεις καὶ τὰ περιοδικὰ, ταξινομημένα καταλλήλως. 'Η ἐν λόγω ἐκδοσις μετὰ πολλὰς πληροφοριακὰς σημειώσεις ἐπὶ τῶν ἄνω ἐκδόσεων (ὀνόματα συγγραφέων, περιληψις, περιεχόμενα ἔργων κλπ.) ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως σημαντικὸν διὰ τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν ἔργον.

Γ. Μ.

D. J. Delivani: *L'Économie sous-développée*. Έκδόσεις: M. Th. Cénin, Librairie de Médecis, 310 σελίδες, 28 γαλλικά φράγκα. Paris 1963.

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δ. Δελιβάνης ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὑπανάπτυκτος Οἰκονομία», ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναλύει κατὰ τρόπον συστηματικόν, τὰς γενικὰς ἀρχὰς διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους, ἢ ἐν ἀναπτύξει εὐρισκομένας οἰκονομίας.

Οἱ κλασσικοὶ καὶ νεοκλασσικοὶ κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν τῶν, εἶχον ὑπ' ὄψιν τῶν κατ' ἀρχὴν, οἰκονομικὰς συνθήκας τῆς Ἀγγλίας, μέχρι καὶ τοῦ 19ου αἰῶνος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς δὲν προῆγε ὅσον ἔπρεπε, τὴν καθόλου θεμελίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, διότι τὸ ἰδεῶδες θὰ ἔτεινεν, εἰς τὴν καθολικὴν ἐρμηνείαν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων πανταχοῦ καὶ πάντοτε, ἐφ' ὅσον ὀρισμέναι προϋποθέσεις θὰ ἐπραγματοποιούντο. Ἡ γενικοποίησις τῆς πλήρους ἀποσχολήσεως, ὁ οἰκονομικὸς αὐτοματισμὸς, ἡ κανονικότης τῶν σιθηκῶν καὶ ἡ παραμέλησις τῆς ἐρεύνης τῶν οἰκονομικῶν διαταραχῶν, ἡ ἀνισοτήτων ἐξελίξεως, λόγω ὑποτιθεμένης προσωρινότητος αὐτῶν, διηκόλυνε μὲν τὰς ἀναπτύξεις, καθίστα ὅμως τὰς ἐρμηνείας αὐτῶν, πολὺ θεωρητικὰς, οὐχὶ δὲ πραγματιστικὰς καὶ ὑποβοηθητικὰς εἰς τὴν οἰκονομικὴν πρακτικὴν. Διότι οὔτε ἡ οἰκονομία ὅλων τῶν χωρῶν κατέτεινεν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς πρὸς τὴν ἀγγλικὴν, καὶ οἱ βαθμοὶ ἀναπτύξεως διεφορίζοντο, οὔτε ἡ ἀρχὴ τοῦ πλήρους ἀνταγωνισμοῦ ἐπραγματοποιεῖτο καθαρὰ, σχεδὸν οὐδαμοῦ, πρᾶγμα διαφωτισθὲν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας (Joan Robinson, E. Chamberlin), δι' ὃ καὶ ὁ συγγραφεὺς εὕρισκε τὴν ἱκανοποίησιν του εἰς τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ λαοῦ «*mieux vaut tard que jamais*». Τὸν διαφορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως συνέλαβε κατὰ τὸν σ. πρῶτος ὁ Carey (1793—1879). Μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον ἐδόθη μεγαλύτερα προσοχὴ εἰς τὸν διαφορισμὸν αὐτῆς, ἄρα εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ὕψωσιν τῆς στάθμης τῆς ζωῆς τῶν λαῶν.

Ὁ σ. ἤχθη εἰς τὴν συστηματικοποίησιν τῶν ἰδεῶν του, σχετικῶς μὲ τὴν ὑπανάπτυξιν ἀπὸ διαφόρους ἀπαρχολήσεις του: παρηκολούθη ὑπαναπτύκτους οἰκονομίας, ἐδημοσίευσεν ἤδη μερικὰς σχετικὰς ἐργασίας περὶ ὑπαναπτύξεως, εἰργάζεται καὶ καθοδηγεῖ εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν του διδασκαλίαν καὶ φροντιστηριακὰς τελειοφοίτους εἰς τὰ θέματα τοῦτα, τέλος, ἀπὸ τὴν ἔμφυτον εἰς τοὺς ἐρευνητὰς ἐπιστήμονας τάσιν νὰ προαγάγουν τὸ θεωρητικὸν ἀποθεματικὸν τῶν γνώσεων ἡμῶν.

Ὁ σ. δὲν προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ διηκολύνεται μίᾳ ὑπανάπτυκτος οἰκονομία εἰς τὴν ἀνάπτυξιν της, διότι καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἔργου του τότε θὰ ὤφειλε νὰ καθώριζε διαφορετικῶς (*L'Économie sous-développée et son développement*) καὶ διότι δὲν περιλαμβάνεται τοῦτο εἰς τὴν ὑπανάπτυκτον οἰκονομίαν, διότι ἤδη ἔχουν δημοσιευθῆ σχετικαὶ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι ἰδιωτῶν καὶ δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τέλος, διότι θὰ ὤφειλε νὰ διήρχeto κανεὶς τὰς δημοσιευθείσας πολλὰς σχετικὰς ἐργασίας καὶ κριτικὰς, πρᾶγμα ποῦ θὰ ἀπῆιτε χρόνον πολὺν ἀκόμη. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναλύσεώς του τῆς ὑνανεπτυγμένης οἰκονομίας, εἰς τὴν γαλλικὴν ὅμως, ὥστε νὰ γίνῃ δυνατὸν καὶ εἰς τὴν ξένην ἐπιστήμην, νὰ λάβῃ γνώσιν αὐτῆς. Θεωρεῖ πάντως ὅτι τὸ ἔργον καλύπτει εὐρύτερον πεδίου θεμάτων, τῶν μέχρι σήμερον διαπραγματευθέντων.

Τὸ ἔργον διαρθροῦται ὡς ἔπεται: Παραγωγή: ἀνάγκαι, ἀγαθὰ, καταμερισμὸς, συντονισμὸς συντελεστῶν παραγωγῆς—Κατανογῆ: τὸ ἐθνικὸ εἰσοδήματος: στοιχεῖα μονοπωλιακὰ, τιμαί, εἰσοδήματα.—Διακυμάνσεις: Ἰδιοτυπία, ἀνεργία, ἐπιπτώσεις διακυμάνσεων—Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ: Σύστημα οἰκονομικόν, σπαιδαιότης δημοσίου τομέως, στόχοι ἀγροτικῆς καὶ βιομηχανικῆς πολιτικῆς—ἐξωτερικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, νομισματικὴ πολιτικὴ.

Τὸ ἔργον τοῦ καθ. Δελιβάνη συμβάλλει, ἀσφαλῶς, εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, διὰ τῆς αὐστηρῶς λογικῆς καὶ συστηματικῆς

συναρτήσεως τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ. Ὁ συγγραφεὺς εἶχε τὰ ἐφόδια διὰ μακρᾶς εἰδικῆς τμηματικῆς ἀπασχολήσεως αὐτοῦ, μὲ τὰ σχετικὰ ζητήματα, ὡς ἤδη προελέχθη, νὰ συλλάβῃ συνθετικῶς πλεόν τὴν ὄλην ἀνάπτυξιν καὶ ἀπεστρογγυλευμένην νὰ ἐκθέσῃ αὐτήν. Ἐνῶ δὲ ἔχομεν εἰς τὴν διεθνή φιλολογοῖαν πολλὰς ἐργασίας περὶ Ἀναπτύξεως, ὅμως, ἡ συστηματοποίησις τῆς οἰκονομικῆς ὑπαναπτύξεως δὲν εἶναι τόσοσιν προχωρημένη, παρ' ὄλην βέβαια τὴν συσχετίσιν τῶν ἀντιστρόφως περίπου θεωρουμένων σχετικῶν οἰκονομικῶν καταστάσεων. Νομίζω, ὅτι καὶ ἡ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἔργου, θὰ ὠφέλει τοὺς ἐκ τῶν πρακτικῶν, μὲ τὰ ζητήματα ταῦτα ἀσχολουμένους, οἱ ὅποιοι ἴσως νὰ μὴ ἠδύναντο νὰ συλλάβουν πλήρως εἰς τὴν γαλλικὴν, τὸ νόημα τῆς χρησίμου ἐργασίας ταύτης, τοῦ καθηγητοῦ, τοῦ τόσοσιν τιμῶντος τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Δ. Καλιτσουνάκης

Μαργιάς Νεγρεπόντη· Δελιβάνη : «The pressure on the dollar»,
Ἔκδ. A. W. Sythoff. Leyden, 1964.

Τὸ πρόβλημα τοῦ δολλαρίου ἔχει ἀπασχολήσει τοὺς οἰκονομολόγους καθ' ὄλην τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον, ἀρχικῶς μὲν καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1958 ὡς πρόβλημα στενότητος δολλαρίων (dollar sortage), κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη ὡς πρόβλημα πληθῶρας δολλαρίων (dollar - glut).

Τὸ δολλάριον, ὡς τὸ κύριον νόμισμα τῶν διεθνῶν πληρωμῶν, εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένον μὲ τὸ πρόβλημα τῆς διεθνoῦς περυστότητος, πλουσια δὲ εἶναι ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἡ ἐργασία τῆς κ. Νεγρεπόντη - Δελιβάνη «The pressure on the dollar», ἀποτελεῖ μίαν νέαν ἐνδιαφέρουσαν διερεῦνησιν τῆς θέσεως τοῦ δολλαρίου ὡς νομίσματος διεθνῶν πληρωμῶν.

Ἡ ἐργασία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον παρατίθενται στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α. ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1959 - 60. Ἐκ τῆς συστηματικῆς ἐξετάσεως τῶν δεδομένων τούτων ἡ συγγραφεὺς καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ μέσος ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α. παρουσιάζει κάμψιν, ἥτις θὰ ἦτο μεγαλυτέρα ἄνευ τοῦ ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν (California, Arizona, Nevada, Oregon, Washington, New Mexico). Ἡ κάμψις τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως ἀποδίδεται ὑπὸ τῆς συγγραφῆς εἰς τὸ ὅτι αἱ Η.Π.Α., ἐξαιρέσει τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν, εὐρίσκονται εἰς τὸ στάδιον τῆς «ὀρίμου» οἰκονομίας.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν Η.Π.Α. ἡ συγγραφεὺς διαπιστώνει ὅτι τοῦτο παρουσιάζει συνεχῶς κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ἔλλειμμα, τὸ ὅποῖον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκαλύφθη μερικῶς διὰ τῆς διαθέσεως μέρους τοῦ ἀποθέματος χρυσοῦ τῶν Η.Π.Α.

Ἡ μείωσις αὐτὴ τοῦ εἰς χρυσὸν ἀποθέματος, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν κάμψιν τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως, ἀποτελοῦν κατὰ τὴν σ. αἰτίαν τῆς δημιουργίας δυσπιστίας εἰς τὰς τρίτας χώρας καὶ ἐντεῦθεν τῆς «πίεσεως» ἐπὶ τοῦ δολλαρίου.

Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖται τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν δὲν ὀφείλεται εἰς ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἀλλὰ εἰς τὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν πρὸς τρίτας χώρας καὶ τὰς πολεμικὰς δαπάνας τῶν Η.Π.Α. Οὕτω, τὸ ἔλλειμμα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλειψῇ διὰ τῆς μειώσεως τῆς οἰκονομικῆς βοήθειας ἢ καὶ τῶν πολεμικῶν δαπανῶν. Ἡ λύσις ὅμως αὕτη θεωρεῖται ἀπορριπτεὰ διότι θὰ συνεπήγετο μείωσιν τοῦ γοήτρου τῶν Η.Π.Α. Ἐξ ἄλλου, πολλὰ λύσεις, αἱ ὅποια θεωρητικῶς ἀποτελοῦν ὀρθὰς μεθόδους ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος, δὲν δύνανται νὰ υἱοθετηθοῦν ἀκριβῶς λόγῳ τῶν δυσμενῶν ἐπιπλοκῶν, τὰς ὁποίας θὰ προεκάλλουν εἰς τὰς διεθνῆς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς.

Εἰς τὸ δευτέρον τμήμα τῆς ἐργασίας ἐξετάζονται αἱ σημαντικώτεροι τῶν

μέχρι τοῦδε προταθεισῶν λύσεων, τὰς ὁποίας ἡ σ. διακρίνει εἰς βραχυχρονίους (ὑποτίμησις τοῦ δολλαρίου, πολιτικὴ πληθωρισμοῦ εἰς Η.Π.Α., ἀΐξεις προεξοφλητικοῦ τόκου, περιορισμοὶ εἰσαγωγῶν εἰς Η.Π.Α.) καὶ μακροχρόνιους ἀφόρως εἶτε εἰς τὴν ἐσωτερικὴν οἰκονομίαν τῶν Η.Π.Α. (σταθερότης μισθῶν, ἀποθάρρυνσις ἀδείξεως τῆς ἐνεργοῦ ζητήσεως, στροφή πρὸς ξένας ἀγοράς, μείωσις τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν), εἶτε εἰς τὴν διεθνή θέσιν τῶν Η.Π.Α. (σχέδιον Triffin, Ζολώτα, Angell πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος τῆς διεθνοῦς ρευστότητος).

Ἡ σ. φρονεῖ ὅτι οὐδεμία τῶν ὡς ἄνω λύσεων εἶναι ἀπολύτως ἱκανοποιητικὴ, εἶτε διότι ἀναφέρονται μόνον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν οἰκονομίαν τῶν Η.Π.Α. χωρὶς ἀξετάζωνται αἱ ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν οἰκονομιῶν τῶν λοιπῶν χωρῶν, εἶτε διότι ἀποβλέπουν μόνον εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς διεθνοῦς ρευστότητος, εἶτε διότι ἀποτελοῦν προσωρινὰς βραχυχρονίους λύσεις, εἶτε τέλος διότι δὲν δύνανται διὰ διάφορους λόγους νὰ γίνονιν δεκταὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ συγγραφεὺς προτείνει μίαν νέαν καὶ πρώτοτυπον λύσιν, ἡ ὁποία βασιζέται ἐπὶ τῆς σκέψεως ὅτι αἱ Η.Π.Α. δεόν νὰ διατηρήσουν τὴν θέσιν τῶν ὡς ἡγετικῆς δυνάμεως τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου. Ἡ λύσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν περαιτέρω ἐπιτάχυσιν τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν. Τοῦτο θεωρεῖται ἐφικτὸν λόγῳ τῶν μεγάλων δυνατοτήτων, τὰς ὁποίας αἱ Πολιτεῖαι αὗται παρουσιάξουν. Ἡ λύσις εἶναι, πράγματι, μακροχρόνιος καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐπηρεασμὸν τῆς ἐξελίξεως τῶν βασικῶν μεγεθῶν τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α. Οὕτως, ἐφόσον πραγματοποιηθῇ ὑψηλότερος ρυθμὸς ἀναπτύξεως τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν λύνονται ταυτοχρόνως τὸσον τὸ ἐσωτερικὸν πρόβλημα τῶν Η.Π.Α. (μεγαλύτερος ρυθμὸς ἀναπτύξεως καὶ ἀποκατάστασις τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν σταθερότητα καὶ τὰς δυνατότητας τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α.) ὅσον καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ τῆς πίεσεως ἐπὶ τοῦ δολλαρίου διότι ἀναμένεται ὅτι αἱ Δυτικαὶ Πολιτεῖαι θὰ ἐπιτύχουν ἀΐξιν τῶν ἐξαγωγῶν μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τῶν εἰσαγωγῶν.

Μία τοιαύτη ἐξέλιξις φαίνεται δυνατὴ, καθόσον ἐκ τῶν παρατιθεμένων εἰς τὴν μελέτην στοιχείων φαίνεται ὅτι αἱ ἐξαγωγαὶ τῶν δυτικῶν πολιτειῶν, κατευθυνόμεναι βασιμῶς εἰς τὰς χώρας τῆς Ἄνω Ἀνατολῆς, παρουσιάξουν εὐνοϊκὰς προοπτικὰς περαιτέρω ἀΐξεως.

Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ἡ συγγραφεὺς, αἱ χῶραι αὗται εὐρισκόμεναι εἰς τὸ στάδιον τῆς «ἀπογειώσεως» (take - off) τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ ἔχουν ἀνάγκην μεγαλυτέρων εἰσαγωγῶν ἐκ τῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παράγονται εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας τῶν Η.Π.Α., ἐνῶ ἡ ὑπὸ τῶν Πολιτειῶν αὐτῶν ἐλαστικότης ζητήσεως δι' εἰσαγωγὰς φαίνεται, δι' οὓς λόγους ἀναφέρει ἡ σ., ὅτι δὲν θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀντίστοιχον πρὸς τὰς ἐξαγωγὰς ἀΐξιν τῶν εἰσαγωγῶν. Συνέπεια τῆς ἐξελίξεως ταύτης εἰς τὴν σχέσιν εἰσαγωγῶν - ἐξαγωγῶν θὰ εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου καὶ ἐντεῦθεν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, οὕτω δὲ θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ διατήρησις τῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς βοηθείας. Τὸ βασικὸν πλεονέκτημα τῆς προτεινομένης ὑπὸ τῆς Νεγρεπόντη - Δελιβάνη λύσεως εἶναι ὅτι δὲν λαμβάνει μόνον ὑπ' ὄψιν τὰς συνετείας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῶν Η.Π.Α., ἀλλὰ ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως καὶ λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς διεθνοῦς ρευστότητος.

Ἄ. Λάζαρις

Ρ. Κ. Ἐλευθεριάδου: Διανομὴ τοῦ εἰσοδήματος, παραγωγικότης καὶ τιμαί, Ἐκδοσις τῆς Σειρᾶς Εἰδικῶν Μελετῶν τῆς Τραπεζικῆς τῆς Ἑλλάδος, σελ. 69. Ἀθῆναι, 1964.

Ὅπως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγήν, εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τῆς μελέτης ἀναλύεται τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα κατὰ γενικὰς ἐπαγγελματικὰς κατηγορίας. Εἰς τὸ δευ-

τερον δὲ ἐπιχειρεῖται ὁ προσδιορισμὸς τῶν παραγόντων μεταβολῆς τοῦ χρηματικοῦ εισοδήματος κατὰ τομεῖς δραστηριότητος. Περαιτέρω, ἀντιπροβάλλονται αἱ μεταβολαὶ ἐκάστου τομέως πρὸς τὰς ἀντιστοίχους μεταβολὰς τῶν τιμῶν, διαπιστωμένης οὕτω τῆς ἐνδεχομένης ἀπαρξέως καὶ τῆς προελεύσεως πληθωριστικῶν πιέσεων.

Κύρια συμπεράσματα τῆς μελέτης εἶναι ὅτι:

1. Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐνδεκαετίαν (1951—1962) καίτοι τὸ ἐθνικὸν εισόδημα ἠύξηθη σημαντικῶς, ἐν τούτοις, δὲν ἐπῆλθεν οὐσιώδης μεταβολὴ εἰς τὴν κατανομὴν αὐτοῦ.

2. Ἡ ἐπιθυμητὴ ἐπέκτασις τῆς παραγωγῆς ἔβαινε μειομένη, ὡς ποσοστὸν τῆς συνολικῆς δαπάνης καὶ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ὑπερβαλλούσης ζητήσεως, ἣτις ἐξεδηλώθη εἴτε ὡς αὔξεισις τοῦ πλεονάσματος εἰσαγωγῶν εἴτε καὶ ὡς ὑψώσεις τῶν τιμῶν.

3. Ἡ πλευρὰ τῆς καταναλώσεως ἐπῆρέασε τὴν ὑπερζήτησιν διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ συστήματος τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων.

E.A.A.

Γρηγορίου Π. Κασιμάτη: «Στοχασμοὶ γιὰ τὴν Ἄμερική», σελ. 38, Ἀθῆναι, 1964.

Τὸ θέμα εἶναι πλατὺ, τολμηρὸν καὶ καθόλου εὐχερὲς εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν του. Ἕνας ἄνθρωπος, ὅμως, βαθύτατα μορφωμένος, ποῦ ἔχει λάβει ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν ἐνὸς τόπου, ποῦ ἔχει συνηθίσει νὰ ἔρευνᾷ τὸ κάθε τι μὲ σχολαστικὴν εὐσυνειδησίαν καὶ γνωρίζει νὰ ἐπεξηγῇ τὰς σκέψεις του εἰς μίαν σειρὰν θαυμαστῶν καὶ φιλοσοφημένων συλλογισμῶν, ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ καὶ «στοχασμούς» τοῦ εἴδους αὐτοῦ, μὲ ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν. Ἐδῶ, μέσα εἰς ὀλίγας σχετικῶς σελίδας, ἀναλύεται, τόσο ἡ ψυχροσύνησις καὶ ἡ ψυχολογία ἐνὸς λαοῦ, ὅσον καὶ ὁλόκληρον τὸ κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν σύστημα ἐνὸς κράτους, τὸ ὁποῖον, σήμερον, ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν δύο μεγαλύτερων δυνάμεων τοῦ κόσμου.

Παραλλήλως, ὅμως, θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ, γραμμένον εἰς ἀπλὴν δημοτικὴν γλῶσσαν (ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν «Νέα Ἐστία») εἶναι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἕνα ὄραϊον καὶ γλαφυρὸν λογοτέχνημα, ποῦ κρατᾷ ζωηρότατον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου μέχρι τέλους.

Γρηγορίου Π. Κασιμάτη: «Jus Publicum, Jus Privatum, Jus Sociale», σελ. 54, Ἀθῆναι, 1964.

Ἡ μελέτη αὐτή, μαζί μὲ πολλὰς ἄλλας συναφεῖς νομικὰς, διακεκριμένον ἐπιστημῶν μας, ἐδημοσιεύθη, διὰ πρώτην φοράν, εἰς τὸ «Ἐράνιον πρὸς τιμὴν τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Μαριδάκη», τὸ ὁποῖον ἐξέδωσεν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἕνα σημαντικὸν μέρος αὐτῆς ἀνεγνώσθη, τὴν 22αν Ἀπριλίου 1964, εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μπάρσι, ὅποτε ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀνεκρηχύθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Ἰδρύματος. Εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου, ὁ καθηγητὴς κ. Κασιμάτης ἐξηγεῖ καὶ ἀναλύει τὸν περίφημον διαχωρισμὸν μεταξύ «Jus Publicum» καὶ «Jus Privatum», προσθέτων καὶ μίαν τρίτην, ἐξαιρετικῶς ἀξιοσημείωτον καὶ ἐνδιαφερόσαν κατηγόριαν, τὴν τοῦ «Jus Sociale». Διὰ τοὺς νομικοὺς, τοὺς εἰδικῶς ἐνδιαφερομένους ἐπὶ θεμάτων τοῦ εἴδους, καί, ἰδιαιτέρως, διὰ τοὺς ἐρευνητάς, τὸ σύγγραμμα ἀποτελεῖ πολῦτιμον προσφοράν εἰς τὰς μελέτας των.

Σ.Α.Β.

Γεωργίου Θ. Κατζουράκη καὶ Δημητρίου Π. Βακατάτη: «Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις», σελ. 88, Ἀθῆναι, 1963.

Μέχρι τώρα, δὲν ἔχει ξαναεκδοθῆ βιβλίον, ποῦ νὰ πραγματεύεται μὲ τόση λεπτομερειακὴ ἀναλυτικότητα τὸ θέμα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ποῦ τελευταία

Έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Έδω συγκεντρώθηκε πολύτιμο ανέκδοτο υλικό, πού σάν ειδικοί άπεσταλμένοι, μάζεψαν πέρυσι οι συγγραφείς από την Γαλλία, την Γερμανία και την Άγγλία.

Ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου είναι αφιερωμένο στην επαγγελματική εκπαίδευση ήνλικών και άνηλικών, μέσα στα πλαίσια των άνεπτυγμένων οικονομιών του έξωτερικού, και στα προβλήματα που κι εκεί άκόμα ύφιστανται. Τά περισσότερα κεφάλαια άσχολούνται με τό θέμα αυτό, όπως άντιμετωπίζεται σύμφωνα με τά ελληνικά δεδομένα, από τά Ιστορικά του στοιχεία ως την σύγχρονη πραγματικότητα πριν και μετά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1959, στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσως. Όλων αυτών, γίνεται μιá άντικειμενική κριτική άνάλυση, ένω ταυτόχρονα έξετάζεται και ή δεοντολογική άποψη του θέματος και προβάλλονται προτάσεις για τόν δρόμο που θά πρέπει νά άκολουθήση, σχετικά, ή έθνική μας πολιτική.

Σ. Α. Β.

Κ. Κεβόρκ, Ά. Σπαρτίδου και Π. Τζωρτζοπούλου: Ζήτησις διαρκών καταναλωτικών άγαθών. Άθήναι, Τράπεζα της Έλλάδος, 1964.

Πολύ χρήσιμος και άξια προσοχής είναι ή τελευταία έκδοσις της «Σειράς Ειδικών Μελετών» της Τραπεζής της Έλλάδος, ήτις περιέχει οικονομομετρικήν διερεύνησιν της «ζητήσεως διαρκών καταναλωτικών άγαθών». Η έρευνα αυτή, ήτις έγένητο υπό του κ. Κ. Κεβόρκ με την συνεργασίαν των κ.κ. Ά. Σπαρτίδου και Π. Τζωρτζοπούλου και άσχολείται με την έξέλιξιν και τάς προοπτικές της ζητήσεως έπιβατηγών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσεως, ηλεκτρικών μαγειρείων, ψυγείων, πλυντηρίων και ραδιοφώνων, πρέπει νά προσελκύση τό ένδιαφέρον, λόγω των συμπερασμάτων εις τά όποία καταλήγει τόσοσν των φορέων της οικονομικής πολιτικής, όσον και των έπιχειρηματιών, των όποιών ή δραστηριότης άφορά τά προαναφερθέντα είδη. Έπίσης ή έρευνα αυτή πρέπει νά άποτελέση και τό ύπόδειγμα δι' άναλόγους έρεύνας της ζητήσεως και άλλων άγαθών. Έντυπωσιακή είναι ή έξέλιξις του άριθμού των κυκλοφορούντων ιδιωτικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσεως (2,8 χιλιάδες τό 1939, 9,8 τό 1954, 50,1 τό 1962 και 140 περίπου προβλέπεται διά τό 1970). Όδτος όμως ύπολείπεται σημαντικώς όχι μόνον των χωρών με ύψηλότερον άνά κάτοικον εισόδημα της Έλλάδος αλλά και εκείνων με χαμηλότερον (π.χ. Έλλός με 6 αυτοκίνητα Ι.Χ. επί 1000 κατοίκων, τό 1961 και με μέσον άνά κάτοικον εισόδημα 365 δολάρια. Πορτογαλία με 17 αυτοκίνητα και 558 δολάρια). Ένδιαφέρον έπίσης παρουσιάζει και ό βαθμός της συγκεντρώσεως των αυτοκινήτων εις τήν περιοχήν πρωτεύουσής (74% τό 1962 και προβλέπεται νά άνέλθη εις 80% τό 1970). Σημειόται, τέλος, ότι τά περιεχόμενα εις τόν πίνακα στοιχεία δέν άποδίδουν έπαρκώς τά συμπεράσμα της έκ 273 σελίδων έρεύνης, δεδομένου ότι δέν συνοδεύονται και από τάς άναγκαίας διαπιστώσεις και παρατηρήσεις.

Ε. Α. Α.

Ηλία Κρίσπη: Η χρηματική όφειλή κατά τό Ιδιωτικόν διεθνές δίκαιον, Άθήναι, έκδότης Άγγελος Κλεισιούνης, 1964, σσ. XIV + 438.

Ό συγγραφεύς, τακτικός καθηγητής του Πανεπιστημίου Άθηνών, έξέδωκε προσφάτως λίαν ένδιαφέρουσαν πραγματείαν επί του έν έπικεφαλίδι θέματος, ή όποία πρέπει νά άποσπάση τήν προσοχήν όχι μόνον του νομικού κόσμου αλλά και του οικονομικού.

Η πραγματεία αύτη διαίρεται εις δύο μέρη, έξ ών τό πρώτον άναφέρεται εις τό δίκαιον τό διέπον τήν χρηματικήν όφειλήν, ένω τό δεύτερον άσχολείται με τόν έλεγχο του συναλλάγματος.

Άφοϋ έν άρχή ό συγγραφεύς εισαγωγικώς θίγει τά περι της έννοίας του χρήματος, από οικονομικής και από νομικής άπόψεως, τό νομισματικόν σύστημα, τήν

νομισματική μονάδα και τὰ διάφορα χαρακτηριστικά τοῦ χρήματος, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς φύσεως τῆς ὀφειλῆς ὡς χρηματικῆς, τοὺς εἶδους τοῦ ὀφειλομένου χρήματος, τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς χρηματικῆς ὀφειλῆς, διὰ νὰ ἀναπτύξῃ ἐν συνχειρίᾳ τὰ γενικά θέματα περὶ συναλλαγματικοῦ ἐλέγχου, περὶ νομισματικῶν περιορισμῶν, ἔτι δὲ περὶ τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ ταμείου.

Ἐν τέλει, ἡ ἐν λόγῳ πραγματεία ἐμπλουτίζεται δι' ἐπιλεγμένης ἑλληνικῆς καὶ ξένης βιβλιογραφίας, ὡς καὶ δι' ἀλφαριθμητικοῦ κατὰ θέματα εὐρετηρίου, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν.

Ἡ ἐν λόγῳ βιβλιογραφία δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς γενική, δοθέντος ὅτι εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ὑποσημειοῦται εἰδικὴ τοιαύτη, ἐξαγτολοῦσα ἅπαντα τὰ ἐπὶ μέρους θέματα.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης παρουσιάσεως ἀντιλαμβάνεται τις τὴν σπουδαιότητα τοῦ παρόντος πονήματος, ὅπερ ἐκθύμως συνιστῶμεν εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς.

A.N.

* Ἀ δ α μ α ν τ ί ο υ * Α . Π ε π ε λ ᾶ σ η : Ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γεωργίαν, κατὰ τὴν δεκαετίαν 1963 - 1973. Ἀθῆναι, Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, 1964, σσ. 192.

Ἐπὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξεδόθη, ὡς πρώτη εἰδικῆς σειρᾶς ἐκδόσεων, ἡ μελέτη τοῦ Ὑποδιοικητοῦ τῆς κ. Ἀ δ α μ α ν τ ί ο υ Α . Π ε π ε λ ᾶ σ η, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γεωργίαν κατὰ τὴν δεκαετίαν 1963—1973». Πρόκειται περὶ μελέτης, ἡ ὁποία ἤρchiεν εἰς τὸ Κέντρον Οἰκονομικῶν Ἑρευνῶν, τὴν ἀνοιχτὴν τοῦ 1963, προγραμματισμένη ὡς μέρος τῆς ἐρεῦνης ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας. Ὅταν ἀργότερα ὁ κ. Πεπελάσης—μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων του εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἐχρειάσθη νὰ συνεχίσῃ τὴν ἔρευναν, εἶχον ἤδη συνταχθῆ, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προεργασίας ἐκείνης, τὰ σημαντικώτερα συμπεράσματα.

Ἡ μελέτη, ἡ ὁποία συνοδεύεται ἀπὸ μίαν σειρὰν 54 πινάκων καὶ Παράρτημα μὲ 18 ἀκόμη πινάκας, ἐξετάζει κατὰ κεφάλαια: τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὸν τόπον μας κατὰ τὴν προσεχῆ δεκαετίαν (ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν δεκαετίαν 1950—1960). Ὅπως εἶναι γνωστόν, μετὰ τὴν σύνδεσιν τῆς χώρας μας μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα, ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία θὰ λειτουργήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου, αἱ δὲ δυσχερεῖαι, τὰς ὁποίας θὰ ἀντιμετωπίσῃ θὰ ἀπορρέουν γενικῶς ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῶν ἐπιπέδων παραγωγικότητος μετὰξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ τῶν οἰκονομιῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ τὴν σχετικὴν ἀδυναμίαν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας νὰ προσαρμοσθῇ ταχέως.

Σημαντικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας θὰ ἔχουν αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἐργατικοῦ ἀπὸ πλευρᾶς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως καὶ ποιότητος ἐργασίας. Ὁ κ. Πεπελάσης προβαίνει εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν διαφορῶν μορφῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον ἐν ὄψει τριῶν συντελεστῶν:

1) Τῆς συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινὴν Ἀγορὰν, ἡ ὁποία θὰ προσδῶσῃ μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ συνεπῶς θὰ δημιουργήσῃ πρόσθετα ἐμπόδια εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγραμματισμοῦ,

2) τῆς συνεχιζομένης μεταναστεύσεως, ἡ ὁποία ὑπερκαλύπτει τὴν φυσικὴν ἀφξῆσιν τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ

3) τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἔχει ὑπογραμμίσῃ τὴν ἀνάγκην ταχυτέρας ἀναπτύξεως βιομηχανικοῦ τομέως.

Βάσει τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἔχουν συγκεντρωθῆ καὶ παρατίθενται λεπτομερέστατα εἰς τοὺς συναπτομένους εἰς τὴν μελέτην τοῦ κ. Πεπελάση πίνακας, συνάγεται ὅτι

κατά τὰ ἔτη 1961—1962, τὰ ἐργατικά ἑλλείμματα ἔφθασαν ἀντιστοίχως εἰς 65.000 καὶ 200.000 ἀγροεργάτας (ὕπολογιζομένου ὅτι κατὰ τὴν δεκαετίαν 53—62 ἤμῃς ἑκατομμύριον κατοίκων τῆς ὑπαίθρου μετεκινήθησαν διὰ μόνιμον ἐγκατάστασιν πρὸς τὰ ἀστικά κέντρα).

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς τῶν ἑλλειμμάτων ἐργασίας ἤμπορεῖ νὰ εἶναι σοβαρὸς ἀλλὰ δὲν ἔχει καταστῆ ἀνησυχητικὸς. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγίστης δραστηριότητος ἡ ἀγροτικὴ δύναμις αὐξάνεται ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν προσθήκην ἀτόμων, ποῦ ἀπασχολοῦνται συνήθως ἐκτὸς τῆς γεωργίας καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν ἐνιαιτικώτεραν προσπάθειαν τῶν κανονικῶς ἀπασχολουμένων εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα. Εἶναι ἀμφισβητήσιμον ὅμως ἂν ἡ ἐλαστικότης αὐτῆς προσφορᾶς ἐργασίας θὰ ἤμπορέσῃ εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἑλλειψὶν ἐργατικῶν χειρῶν.

Διὰ νὰ χαραχθῆ ἡ ἀκολουθητέα γεωργικὴ πολιτικὴ, ἐρευνᾶται ἡ πιθανὴ μελλοντικὴ διαμόρφωσις τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα, ὥστε νὰ ἐκτιμηθοῦν τὰ ἐτήσια καὶ ἐποχικὰ πλεονάσματα ἢ ἑλλείμματα ἐργασίας διὰ τὰ καθορισθέντα τρία ἔτη—στόχους, δηλαδὴ τὰ ἔτη 1968, 1970 καὶ 1973.

Εἰς σειρὰν κεφαλαίων τῆς μελέτης τοῦ κ. Πεπελάση ὑπολογίζεται τὸ διαθέσιμον ἐργατικὸν δυναμικὸν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γεωργίαν διὰ τὴν περίοδον 1961 ἕως 1973, αἱ ἀνάγκαι εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν:

α') εἰς τὴν φυτικὴν παραγωγὴν

β') εἰς τὴν κτηνοτροφικὴν παραγωγὴν

γ') εἰς τὰ δάση καὶ ἀλιεῖαν, καὶ

δ') τὰ ἑλλείμματα καὶ πλεονάσματα ἐργασίας εἰς τὴν γεωργίαν, ὅπου ἀνακεφαλαιώνονται τὰ συναχθέντα συμπεράσματα, ὑπολογιζομένων τῶν ἀναγκῶν εἰς ἐργασίαν ἐπὶ ἐτήσιας καὶ ἐποχικῆς βάσεως.

Ἡ μελέτη τοῦ κ. Α. Πεπελάση καταλήγει εἰς προτάσεις οἰκονομικῆς πολιτικῆς, μὲ βᾶσιν ὅτι τὰ ἑλλείμματα ἐργασίας εἰς τὴν γεωργίαν θὰ εἶναι μᾶλλον σημαντικὰ περὶ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας 1963—1973 καὶ θὰ κυμαίνονται ὑπὸ ὀρισμένες προϋποθέσεις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αἰχμῆς μεταξύ 21 καὶ 23 %.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως Καθηγητοῦ κ. Ἀνδρέα Γ. Παπανδρέου («Στρατηγικὴ Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Ἑλλάδος», Ἀθήναι, 1962) ὅπου παρατηρεῖται ὅτι ἡ ἀνεργία εἰς τὸν βιομηχανικὸν τομέα θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑφισταμένη καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀρχομένης δεκαετίας, μόνον ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ὅτι ὁ ρυθμὸς μεταναστεύσεως θὰ εἶναι χαμηλότερος τῶν ἐτῶν 60—61 καὶ ὅτι ἡ κατὰ ἐργάτην καθαρὰ προστιθεμένη ἀξία θὰ αὐξάνῃ κατὰ τὴν δεκαετίαν 61—72 μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τοῦ παρατηρηθέντος κατὰ τὴν προηγουμένην. Ἐάν ὅμως ἡ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας σημειώσῃ πτώσιν τότε καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀκόμη θὰ παρουσιασθῇ μία κάποια στενότης εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, ἔστω καὶ ἐάν ἡ μετανάστευσις κινήθῃ εἰς ἐπίπεδα κατώτερα τῶν ἐτῶν 60—62.

Ἐν ὄψει τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν ὁ κ. Α. Πεπελάσης διατυπώνει τρεῖς γενικὰς προτάσεις οἰκονομικῆς πολιτικῆς:

1) Ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν θὰ πρέπει νὰ προχωρήσῃ βάσει προσηκτικοῦ προγράμματος, ποῦ θὰ στηρίζεται ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν φυσικῶν δυνατοτήτων τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας ἀλλὰ καὶ τῶν περιορισμῶν, ποῦ ἐπιδρῶν ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας· θὰ καταρτισθῆ δηλαδὴ κατὰ τρόπον ποῦ θὰ δίδῃ ἔμφασιν ὄχι μόνον εἰς νέας καλλιεργείας ὕψηλοῦ ἐισοδήματος, ἀλλὰ καὶ εἰς κάποιαν ὀλιγωτέραν ἐργασίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιόδων τῆς αἰχμῆς καὶ περισσοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιόδων τῆς ὑφέσεως.

Παρατηρήθη δυστυχῶς ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε ἀναπτυχθεῖσα γεωργικὴ βιομηχανία μὲ δημοσίαν χρηματοδότησιν, δὲν φαίνεται νὰ πληροῖ κατὰ μέγα μέρος τοὺς ὄρους βιωσιμότητος.

Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα ἀπρογραμματίστων καὶ ἀντιοικονομικῶν μονάδων εἶναι τὰ ἐργοστάσια γάλακτος καὶ τυροῦ. Τὰ περισσότερα ὑποφέρουν ἀπὸ ὑψηλὸν κόστος κατασκευῆς καὶ ἔλλειψιν πρώτης ὕλης !

Τί πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐξαγωγῶν μας ; Ἡ μελέτη τοῦ κ. Α. Πεπελάση καθορίζει :

Εἰς μὲν τὸν τομέα παραγωγῆς : ἔντασις καὶ πλήρης ἐκμετάλλευσις καλλιεργειῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἐμπορίας καὶ διαθέσεως προϊόντων : τεραστία προσπάθεια μὲ τυποποίησιν, ἀρίστην συσκευασίαν, μείωσιν κόστους μεταφορῶν, συνεχῆ τροφοδότησιν ἀγορῶν καὶ ἐπιτυχῆ διαφήμισιν.

Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος—ὡς κύριος χρηματοδότης τῶν γεωργικῶν βιομηχανιῶν—θὰ φροντίσῃ τὴν ἐξυγίανσιν τῶν ὑπαρχουσῶν μονάδων καὶ θὰ καταστρώσῃ ἕνα πρόγραμμα διὰ τὴν αἰάπτυξιν νέων γεωργικῶν βιομηχανιῶν.

2) Διὰ τὴν ὁμαλωτέραν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, θὰ ἀπαιτηθῇ ταχύτερα τεχνολογικὴ μεταβολὴ εἰς τὴν γεωργίαν.

3) Ὅτι πρέπει νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ μακροχρόνιος μεταναστευτικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ὅσῃ τῶν μελλοντικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας εἰς ἐργατικὰς χεῖρας.

Εἰς τὴν περίπτωσίν μας ἡ συνεχῆς μαζικὴ μετανάστευσις δὲν ἀπορροφᾷ «πλεόνασμα» ἐργασίας, ἀλλὰ τὸν ἀντιπροσωπευτικὸν τύπον ἐργασίας, ποῦ ζητεῖται εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ὁ ὁποῖος, σὺν τῷ χρόνῳ, καθίσταται σπανιότερος εἰς τὴν ταχέως ἀναπτυσσομένην Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν. Ἡ χώρα ἀποστερεῖται τοῦ πλεονύτου ἀναπτυξιοῦ τμημάτων πληθυσμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου ποσοστῶν τῶν παρηλίκων αὐξάνει. Πρέπει νὰ προστεθῇ ὡς μειονέκτημα καὶ ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη χαμηλὴ γεννητικότης.

Ὁ συγγραφεὺς χωρὶς νὰ ὑποδεικνύῃ περιορισμὸν τῆς μεταναστεύσεως—ὁ ὁποῖος ἂν μὴ τι ἄλλο, ἀπαγορεύεται ἀπὸ τοὺς κανονισμοὺς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς— φρονεῖ ὅτι ἔκτος τῆς ἐπιβαλλομένης ἀναθεώσεως τῶν κινήτρων μεταναστεύσεως, ἐπιβάλλεται εἰς τὸ λίαν ἐγγύς μέλλον ἡ ἐπιβολὴ πολιτικῆς ἐπαναπατριμοῦ.

Ἡ ἔρευνα τοῦ κ. Α. Πεπελάση κλείει μὲ μίαν γενικὴν παρατήρησιν :

Ὅτι ἡ προσεκτικὴ ἀνασκόπησις τῶν βραχυχρονίων καὶ μακροχρονίων πραγμαμάτων ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας καὶ ἡ συνεπῆς ἐνωσμάτως αὐτῶν εἰς τὸ γενικὸν πρόγραμμα ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, θεωρεῖται ὡς ἡ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἂνευ ὀρθολογικῆς ἀντιμετώπισης τῶν πολυπλευρῶν προβλημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας. Τότε μόνον τὸ πρόβλημα τῶν ἐλλειμμάτων ἢ πλεονασμάτων ἐργασίας εἰς τὴν γεωργίαν θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ συζητηθῇ οὐσιαστικῶς καὶ νὰ διατυπωθῶν διαζευκτικαὶ προτάσεις πρὸς ἄσκησιν κρατικῆς πολιτικῆς.

Α. Δανούβης

Κ ω ν σ τ. Ρ ε γ γ ο ὄ κ ο υ : «Ἡ Ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ καὶ ὁ ρόλος τοῦ Κράτους», Ἀθήναι, 1964.

Πρόκειται περὶ συγγραφῆς εὐρείας μορφώσεως καὶ διακριτικῆς τραπεζικῆς δράσεως, ὥστε εὐλόγως νὰ ἀναμένῃ τις φωτεινὴν ἐπεξεργασίαν παντὸς θέματος, τὸ ὅποιον ἐρευνᾷ, ὅταν μάλιστα τοῦτο συνδέεται καὶ μὲ τὴν εἰδικότητα τῆς θεωρητικῆς αὐτοῦ καταρτίσεως, κατὰ ἕνα τρόπον δὲ καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς δράσεώς του.

Γλαφυρωτᾶτη βεβαίως ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος καὶ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς γραφῆς τοῦ ἀξιόλογον. Ὁ φίλτατος ὁμοῦ συγγραφεὺς δὲν θὰ μᾶς εὕρῃ συμφωνοῦντας μὲ ὅσα ὑπερθεματίζει προμαχῶν, καθ' ὃν τρόπον βεβαίως προμαχεῖ ὀρισμένης μορφῆς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀφορίζει ἐναντίον τῆς ἄλλης. Εἰς πολλὰ βεβαίως ἔχει δίκαιον ὁ κ. Ρεγγοῦκος καὶ τὰς ὠραίας σκέψεις του διὰ τὴν ἀτομικὴν δραστηριότητα καὶ πρωτοβουλίαν, διὰ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ἀτόμου καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκφράξῃ αὐτὸ ὀρισμένας καταστάσεις, αἵτινες ἀνέκφραστοι βεβαίως θὰ παρέμεναν χωρὶς τὴν παρουσίαν τοῦ ἰδιοφθοῦς, τοῦ ἱκανοῦ, τοῦ ἀξίου. Τὰ αὐτὰ μεταφέρει καὶ εἰς

τὸ οικονομικὸν βίον, ὑποστηρίζων ἀνεπιφυλάκτως τὸ ἄτομον, ὡς κέντρον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητος καὶ ἀρνούμενος τὴν ἰκανότητα τῆς παρεμβάσεως τῆς ὀλότητος διὰ τοῦ Κράτους, ὅταν τὸ ἄτομον δ ὕ ν α τ α ι καὶ ἡ πρωτοβουλία του εἶναι ἰκανή.

Πολλοὶ ἀντιρρήσεις ἄς μᾶς ἐπιτραποῦν. Οὐδεὶς ἠρνήθη τὴν ἀξίαν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καὶ δραστηριότητος. Καὶ οἱ φανατικοὶ ἀκόμη τῶν ὀλοκληρωτικῶν συστημάτων δὲν τολμοῦν νὰ ἀντίπουν. Καὶ αὐτὸς ὁ οικονομικὸς λιμπεραλισμὸς προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας. Ἄλλὰ καὶ οἱ θεσμοὶ καὶ τὰ συστήματα καὶ αἱ ἰδέαι προσρισμὸν ἔχουν νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν ζωὴν. "Ὅ,τι δὲν εἰμπορεῖ ἢ παύει νὰ τὴν ἐξυπηρετεῖ δὲν ἔχει πλέον ἀξίαν τρέχουσαν, ἀλλὰ δικαίωμα ἀναγνώρισεως καὶ σεβασμοῦ διὰ τὰ πρὶν.

Ἡ ζωὴ ὅμως δὲν εἶναι στάσιμος. Καὶ αἱ κοινωνικαὶ προγματικότητες μεταβάλλονται καὶ αὐταὶ καὶ ἀποκοτῶν συνεχῶς νέαν μορφήν, γεννῶσι νέας ἀπαιτήσεις καὶ ἀπαιτεῖται διάφορος τούτων ἀντιμετώπισις. Καὶ μετὰ τὴν φιλοσοφίαν—ἄς εἰπωμεν—τοῦ πράγματος, θὰ παρατηρησωμεν εἰς τὸν φίλτατον καὶ ἀξιολογώτατον κ. Κ. Ρεγγόου, ὅτι τὸ ἄτομον δὲν ὑπεχώρησεν ἔναντι τῆς ἐννοίας τῆς Ὁμάδος, λόγω προπαγάνδας Ἰδεῶν ἢ τῆς θελήσεως τῶν ἀτόμων ἢ τάξεων. Ἡ κοινωνικὴ πραγματικότητα, ἡ συνεχῆς ἐξέλιξις τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς ἐπέβαλε τὴν ἔννοιαν τῆς Ὁμάδος ὡς ἔκφρασιν ἐνὸς νέου κυττάρου τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως.

Αἱ ἐκτροπαὶ τοῦ οικονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ, εἰς τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως του μοιραίως ἐξωθήθη, διότι οὐκ ἦν ἄλλως, ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκην τῆς παρεμβάσεως χάριν τοῦ συμφέροντος τοῦ συνόλου, τοῦ Κράτους, διαιτητεύοντος τρόπον τινὰ μετὰ τῆς ἀντιτιθεμένων συμφερόντων καὶ περιορίζων ταῦτα εἰς ἓν σημεῖον συναντήσεως τοῦ συμφέροντος τοῦ ἀτόμου πρὸς ἐκεῖνα τῆς ὀλότητος, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ παραβλαφθῶσιν.

Ἡ ἐλεγχομένη, ἢ διευθυνομένη οἰκονομία, ὁ παρεμβατισμὸς κάθε ἄλλο εἶναι ἡ μαρξισμὸς κατ' ἀνάγκην καὶ ὀλοκληρωτισμὸς. Ἄλλοίμονον! Ὁ περιορισμὸς τοῦ ἀτόμου ὡς μονάδος οἰκονομικῆς δραστηριότητος, χάριν τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν σκοπῶν τῆς Κοινότητος, τὸ συμφέρον τῆς ὁποίας δὲν ἐξυπηρετεῖται πάντοτε διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, ἐγέννησε τὸ σύγχρονον κοινωνικὸν κράτος. Ἡ ἀρμοδιότης του, ἡ ἀποστολὴ του, εἶτε τὸ θέλομεν εἶτε ὄχι, εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ ἀνεγωρισμένη, ὡς φραγμὸς μάλιστα κατὰ τῶν συστημάτων τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ. Διότι εἰς ἐκεῖνα τὸ κράτος εἶναι συνθλιβούσα, καταπιεστικὴ καὶ κυριαρχικὴ ὄντοτης, ἐνὸς τῆς ὁποίας ἐξαφανίζεται τὸ ἄτομον ὡς ἀξία κατ' ἑαυτό. Εἰς τὴν κοινωνικὴν δημοκρατίαν ἀντιθέτως, διαμορφοῦται ὡς μία ρυθμιστικὴ δύναμις ἐπιβολῆς καὶ ἐξουσίας, υπερατομικῆ, ὑφισταμένη καὶ λειτουργοῦσα χάριν τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας, διὰ τὴν διασφάλισιν αὐτῆς. Οὐσιαστικῶς δὲ χάριν αὐτῶν τῶν ἀτόμων. Ἀπεριόριστος οἰκονομικὴ ἐλευθερία δὲν νοεῖται πλέον, ὡς δὲν νοεῖται καὶ ἡ ἀπεριόριστος πολιτικὴ ἐλευθερία.

Εἰμεθα β:βαίως πολὺ μακρὰν ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ οικονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ. Διὰ παντὸς ἡ ζωὴ ἐστράφη πρὸς νέους δρόμους μετὰ τὴν ἀβίαστον λειτουργίαν τῶν νόμων τῆς. Εἰς τοῦτο δὲν νοοῦνται φραγμοί, ἀλλὰ ἀναγνώρισις καὶ προσαρμογὴ.

Ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ἡ ὁποία εἶναι ὑψηλὸν καὶ ἠθικὸν αἷτημα τῆς ζωῆς μας μόνον διὰ τοῦ Κοινωνικοῦ Κράτους εἰμπορεῖ νὰ ἐκφρασθῇ καὶ νὰ λειτουργήσῃ.

Καὶ τὸ Κράτος τοῦτο εἶναι κατ' ἀνάγκην ρυθμιστικὸν ἐν τῇ ἐννοίᾳ καὶ τῇ ἀποστολῇ τῆς παρεμβάσεως χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς ὀλότητος.

Ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει τὸ ἄτομον πάλιν ἐξυπηρετεῖται. "Ἐκαστον ἄτομον ὅμως καὶ ὄχι μόνον ἄτομα. Ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ κυβερνοῦν οἱ ἀχαλίνωτοι νόμοι τῶν συμφερόντων.

Ἐὰν τὸ Κράτος ἀσκή τὸ ἴδιον οἰκονομικὰς ἐπιχειρήσεις, δὲν σημαίνει καὶ τοῦτο ὀλοκληρωτισμὸν. Κάθε ἄλλο. Εἶναι μία τῶν ἀνεγωρισμένων λειτουργιῶν τοῦ συγχρόνου Κράτους ἢ δημοσίας ἐπιχείρησις. Ἐκεῖ ὅπου δύναται οὕτως νὰ ἐξυπηρετηθῇ καλλίτερον ὀρισμένους τομεῖς τῶν συμφερόντων τοῦ συνόλου. Ἡ ἐθνικοποίησις ἐπιχειρήσεων κοινῆς

ώφελειας, είτε υπό κρατικήν είτε υπό μορφήν δημοτικήν, έσημείωσε σημαντικήν έπι-
τυχίαν και δέν είναι έν πάση περιπτώσει θεομός κριθείς ποτέ έν συναρτήσει πρòς
τάσεις, κοσμοθεωρητικής ή πολιτικής, αντίθετένας πρòς τήν έλευθερίαν.

“Ότι αί έπερχόμεναι γενεαί θά αναζητώσι και νά πραγματοποιώσι τās νέας
μορφάς όργανώσεως τής ζωής των, είναι αναμφισβήτητον. Μήπως ήμεις έμείναμεν
εις τās παλαιάς; Ό Ισολογισμός τών οικονομικών μεταρρυθμίσεων δέν παρέχει έπι-
χειρήματα έναντίον τής αναγνωρίσεως τής άρχής, ότι τò Κράτος παρεμβαίνον άσκει
πολιτικήν κοινωνικής δικαιοσύνης και έν όνόματι αύτής δέον νά περιορίζεται τò
άτομον.

Είναι πολλός και εύρύς ó χώρος διά νά αναπτύσσωνται αί μεγάλαι άρεται τής
οικονομικής έλευθερίας και πρωτοβουλίας τού άτόμου. Και όρθως τās πιστεύει ό
κ. Ρεγγοόκος. Πρέπει όμως και αύτή νά σταματά εις ένα όριον, άπό τού όποιου άνα-
κύπτει τò ύπερατομικόν συμφέρον τής όλότητας.

Μέ Ίσον ένθουσιασμόν πρέπει νά πιστευθῆ και τούτο. Διότι είναι πίστις δικαιο-
θεΐσα έκ τών πραγμάτων. Και έξυπηρετούσα πρò παντός τήν ζωήν και ού μόνον τās
ανάγκας της, αλλά και τās ήθικάς άπαιτήσεις της.

Σπυρ. Ν. Λιζάρδος

H. J. P. Arnold: Aid for developing countries, Bodley Head, London, 1962.

Οι οικονομολόγοι και οι κοινωνιολόγοι, οΐτινες μετά τóσης ζέσεως έπεδόθησαν
μετά τόν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον εις τήν μελέτην τών προβλημάτων τών καθ-
υστερημένων χωρών παρέσχον άνυπολόγιστον πρακτικήν ώφέλειαν εις αύτάς, δοθέντος
ότι έπέσυρον διαρκώς και έντόνως τήν προσοχήν τής τε δημοσίας γνώμης, τών λοιπών
έπιστημόνων, αλλά, και τής πολιτικής—δπερ κυριώτατον—έπί τού κεφαλαϊώδους τούτου
θέματος διά τόν πολιτισμόν και τήν ειρήνην τού κόσμου. Τò παρόν μικρόν βιβλίον πε-
ριλαμβάνει τήν έξέτασιν όλων τών πρακτικών θεμάτων τής βοήθειας συγκριτικώς. Έ-
ρευνά τήν υπό τών Ήνωμένων Πολιτειών δοθεΐσαν βοήθειαν και τὰ κίνητρα αύτης, τήν
όργανώνσιν και τήν μορφήν της, τήν βρετανικήν βοήθειαν, τήν λοιπήν δυτικήν βοήθειαν,
τήν σοβιετικήν βοήθειαν, τέλος, τήν υπό τών διεθνών όργανισμών παρασχεθεΐσαν. Οι
πίνακες περιέχουν πολύτιμα στοιχεία διά τούς οικονομολόγους.

Σ.Κ.Π.

N. C. Butlin, Australian domestic product, investment and foreign borrowing
1861—1939. Cambridge University Press, 1962.

Μία άπό τās πλέον σημαντικές, άπό τās πλέον γονίμους συνεπειάς τής επιδρά-
σεως τού Κέϋνς εις τās έν γένει οικονομικές έρεύνas ύπήρξε χωρίς άμφιβολίαν ή
ανάπτυξις τής θεωρίας και τής πρακτικής τών έθνικών λογαριασμών. Άνευ οικονομι-
κής έπιστήμης μακροοικονομικό χαρακτήρος, άνευ λήψεως ύπ' όψει τών συνολικών
οικονομικών μεγεθών (κατανάλωσις, έπένδυσις, εισόδημα κλπ.), ή σύγχρονος καθοδη-
γητική και άποτελεσματικώς ποδηγετούσα τήν οικονομίαν τών προώδευμένων χωρών
κρατική πολιτική, δέν θά ήτο δυνατόν νά ύπάρξη. Άλλ' ούτε και πραγματολογικαί
έρευναι οικονομικής αναπτύξεως δύνανται νά γίνουν άνευ έθνικών λογαριασμών. Μία
ζωντανή άπόδειξις ίδίως τού τελευταίου τούτου σημείου είναι τò σημερινόν βιβλίον.
Ό συγγραφέυς κατάρθωσε νά υποτάξῃ όλόκληρον τήν οικονομίαν τής Αύστραλιανῆς
Ήπειρου εις τήν στατιστικήν τών έθνικών λογαριασμών. Εις τò πρώτον μέρος έξετά-
ζει τās γενικάς έννοιάς και μεθόδους ως και τās διαφόρους προσεγγίσεις έκτιμήσεως
τού έθνικού εισοδήματος και τής έπενδύσεως. Εις τò δεύτερον μέρος έξετάζει τόν
σχηματισμόν τού έθνικού εισοδήματος κατά τὰ έτη 1860—1939. Εις τò τρίτον έρευνά
τήν διαμόρφωσιν τής άκαθάριστου έγχωρίου έπενδύσεως κατά τήν αύτήν περίοδον.
Εις τò τέταρτον, τόν έκ τού έξωτερικού δανεισμόν και τò ίσοζύγιον πληρωμών κατά

τὴν ἰδίαν ἐποχὴν. Εἰς τὸ πέμπτον, τὰς ἀποσβέσεις καὶ τοὺς ἀντιπληθωριστικούς παράγοντας. Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ μεγάλης ἀξίας ἀπόκτημα διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τοὺς ἐθνικούς λογαριασμούς.

Σ.Κ.Π.

R. Demoll ('Επιμέλεια): In Schatten der technik. "Ἐκδ. Bachtel, σελ. 330, τιμὴ 19,80 μάρκα.

Ἡ σύγχρονη ἐπιστῆμη καὶ πρὸ παντὸς ἡ τεχνικὴ, καὶ οἱ δύο γνήσιες εὐρωπαϊκὲς κατακτήσεις, χαρακτηρίζουν μίαν πρωτοφανῆ ἱστορικὴν φάση, τῆς ὁποίας ἀγνοοῦμε τὴν ἔκβαση. Τὰ ἐξωτερικὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῆς τεχνικῆς καὶ τὸ ἀπατηλὸ ἐκείνου πνεύμα τῆς προοδευτικότητος τοῦ 19ου αἰῶνος ἐθεοποίησαν σχεδὸν τὸν τεχνικὸ ἀντικειμενικὸ κόσμον, μὴ θεώρησεν καὶ μὴ πράξῃ, πού χαρακτηρίστηκε ἀπὸ φιλοσόφους καὶ κοινωνιολόγους ὡς ἡ θρησκεία πνευματικῶν βαρβάρων. Ἔτσι, ἐδῶ καὶ ἀρκετὲς δεκαετίες, ἀντιμάχονται δύο ἀκραῖες ἀντιλήψεις: Ἡ μία, πού θεοποιεῖ τὴν τεχνικὴν καὶ βλέπει σ' αὐτὴν τὴν ἐπιτέλεση τοῦ ἰδανικοῦ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ὡς ὁμοίωμα τῆς θεότητος ἀνακαλύπτει αἰώνιες δημιουργικὰς ἰδέας καὶ τὰς πραγματοποιεῖ ὡς δευτέρην φύσιν. Καὶ ἡ ἄλλη, πού ἐρμηνεύει τὸ δρόμον τῆς προόδου τῆς τεχνικῆς ὡς τὴν διαδικασίαν βαθμιαίας καταστροφῆς τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Πάντως, εἶναι γεγονός, πὼς σήμερον, πού ὁ προμηθεϊκὸς ἐνθουσιασμὸς γιὰ τὴν τεχνικὴν στὴν Εὐρώπῃ φαίνεται νὰ ἔχει κοπᾶσει, ἀρχίζει νὰ διευρύνεται ἡ συνείδησις, πὼς ἡ τεχνικὴ εὐφορία ἀπειλεῖ νὰ ἐρημώσῃ τὸ τοπίον τοῦ ἀνθρώπου— πνεῦμα, ἀνθρωπισμὸν, ἀγάπην, δημιουργικὴν ἰδέαν.

Τὸ παραπάνω βιβλίον προσφέρει μίαν πολύμορφον συμβολὴν στὴ θέσιν τοῦ ἀνθρώπου στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, τὴν κυριαρχουμένην ὅπως καὶ πρὶν ἀπὸ τὰ ἄπειρα καὶ τελειώτερα ἐπιτεύγματα τῆς τεχνικῆς, ἀλλὰ λιγώτερον ἀπὸ τὸ ὀλοκληρωτὸ πνεῦμα τῆς. Οἱ σκιερὲς πλευρὲς διαγράφονται περισσότερον ἔντονος κάτω ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ «τεχνικοῦ» ἡλίου. Τοῦτο ἀποφεύγει κατὰ δύναμιν τὴν ἀκρότητα καὶ τὴν μονομερῆ ὑπερβολήν, ἀλλὰ γίνεται φανερὴ καὶ ἡ προσπάθειά του νὰ δείξῃ τὴν δυσάρεστον συνέπειαν, πού ἐπιφέρει ἡ τεχνικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπον, καθὼς καὶ γιὰ τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας του. Ἡ διπλὴ ἐξάρτησις τῆς ἐργασίας ἀπὸ τὴν μηχανὴν ὅπως καὶ ἡ ρασιοναλιστικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας, πού ἀποτελεῖ κ' αὐτὴ μίαν δευτέρην μηχανήν, ἔχουν ὡς ἐπακόλουθον τὴν παράλυσιν τῆς δημιουργικότητός του καὶ τὴν ὑποταγὴν του κάτω ἀπὸ τὸ μαγικὸν βάρος πελωρίων τεχνικῶν ἀντικειμένων, πού κατέλαβαν τὸ τοπίον του. Ἔτσι, ἡ τεχνικὴ μεταβάλλει τὴν ἀνθρωπίνην ἐργασίαν ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, τὴν ἀντικειμενοποιεῖ, ἀναγκάζοντάς τὴν νὰ προσαρμοσθῇ στὸν μηχανικὸν καὶ ἰδιότυπον ρυθμὸν τῆς καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἀπὸ φύσιν τῆς ἀποτελεῖ μίαν ἔμψυχον ἐκδήλωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, δὲν εἶναι παράξενον ἂν ὑπόκειται καὶ ἡ ἴδια σὲ μίαν μεταμορφωτικὴν διαδικασίαν, πού ἀφορᾷ βιοθεωρίαν καὶ κοσμοθεωρίαν. Ἡ λεγόμενη κριτικὴ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὴν τεχνικὴν τοῦ ἰδίου ἄποψιν, ἀσχολεῖται λεπτομερικὰ μὲ τὰ συναφῆ προβλήματα.

Τὸ βιβλίον, μωσαϊκὸ τῆς συγγραφικῆς τέχνης πλειάδος ἀνεγνωρισμένων ἐπιστημόνων, ἀποτελεῖ ἀπὸ τῆς μίαν πλευρὰ μίαν σοβαρὴν προειδοποίησιν πρὸς ὅλους ἐκείνους, πού διατελοῦν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς τεχνικῆς μαγείας, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλην, μίαν ἐπισήμανσιν τοῦ κινδύνου, πού συνεπιφέρει ἡ μονομερὴς καὶ ἀσφαλμένη φρασεολογία, πὼς ἡ τεχνικὴ κατέκτησεν τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἀπειλεῖ χωρὶς ἔλεος, ὡς νὰ πρόκειται γιὰ μίαν ὑπερφυσικὴν δύναμιν, στὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει νὰ ἀντιτάξῃ παρά μόνον τὸ φαταλισμὸν καὶ τὴν αὐτοεγκατάλειψιν. Ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία, κινουμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταξὺ δύο ἀκραίων πόλων, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ λίγα τέτοια πολυτίμα «ἰσορροπημένα» ἔργα, πού προσπαθοῦν νὰ πλησιάσουν τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία βρίσκεται, ὡς γνωστὸν, κάπου εἰς τὸ κέντρον.

Α.Π.Κ.

Deschamps J. C.: Comptabilité de l'entreprise. "Εκδοσις Cujas. Παρίσι, 1964.

Πρόκειται περί έργου τῆς σειράς «Συλλογή τεχνικῶν βοηθημάτων οικονομικῆς ἐρεύνης», δημιουργηθείσης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ J. Marchal, διὰ τὰς φοιτητικὰς ἀνάγκας τῶν προγραμμάτων διδακτορικῶν διατριβῶν. Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη: α) Βασικαὶ ἀρχαὶ τεχνικῆς λογιστικῆς, β) Λογιστικὴ γενικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ γ) ἀναλυτικὴ λογιστικὴ ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Διὰ τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου ὁ συγγραφεὺς ἐπιχειρεῖ νὰ εἰσαγάγῃ τοὺς φοιτητὰς εἰς τὰ προβλήματα τῆς λογιστικῆς τάξεως καὶ νὰ δημιουργήσῃ δι' αὐτοὺς ἕν συνδυαστικὸν κρίκον μεταξὺ ἀναλύσεως τῶν ἐκμεταλλεύσεων καὶ τεχνικῆς λογιστικῆς.

Γ.Μ

Hachez A.: Une nouvelle forme de crédit: le leasing. "Εκδοσις τῆς Τραπεζῆς τῶν Βρυξελλῶν, σελ. 15, Βρυξέλλαι, 1964.

Πρόκειται περὶ τῆς ἐκδόσεως μιᾶς διαλέξεως τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Τραπεζῆς τῶν Βρυξελλῶν A. Hachez. Εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου ἐκτίθενται μὲ σαφήνειαν αἱ νέαι τάσεις, ποὺ διαγράφονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐν σχέσει μὲ τὸν δανεισμὸν. Ὡρισμέναι Τράπεζαι ἤρχισαν νὰ ἀγοράζουσι τὰς ὕλας, τὰς ὁποίας ἐν συνεχείᾳ ἐκμισθώνουσι εἰς τοὺς πελάτας των, εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἀγορὰ ὕλικου δὲν εἶναι παρὰ μιᾶ δευτερεύουσα πρᾶξις τῆς ὅλης τραπεζικῆς διαδικασίας. Εἰς τὴν Εὐρώπῃν αἱ ἐργασίαι ἐκμισθώσεως ἐνεργοῦνται ἀκόμη κατὰ τοὺς παλαιοὺς τρόπους.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἔργον ἀναλύονται αἱ χρησιμοποιούμεναι τεχνικαὶ καὶ γενικῶς ἡ μέθοδος διεξαγωγῆς τῆς ὅλης ἐργασίας.

Γ.Μ.

R. Henzler (Καθηγητοῦ): Aussenhandel Betriebswirtschaftliche hauptfragen von export und import. "Εκδ. Th. Gabler, Βισμπάντεν, σελ. 163, τιμὴ χαρτόδετο 13,10, πανόδετο 15, 30 μάρκα.

Ὁ συγγραφεὺς, Καθηγητὴς τῆς Οἰκονομικῆς τῶν Ἐκμεταλλεύσεων στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἀμβούργου, ἔχει ἀσχοληθῆ καὶ σὲ ἄλλα ἔργα του μὲ τὰ βασικὰ ἀλλὰ ἐπίκαιρα θέματα τῶν ἐξαγωγικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποὺ συνιστοῦν ἕνα εἰδικὸ πλῆγμα προβλημάτων, τόσο διαφορετικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ συναντᾶμε στὶς ἄλλες ἐκμεταλλεύσεις. Οἱ παραγωγικὲς καὶ ἐμπορικὲς μονάδες τῆς ἐξωτερικῆς οἰκονομίας ἔχουν διαφορετικὲς λειτουργίες, ποὺ συνεπάγονται ὄχι μονάχα μεγαλύτερους ἀλλὰ καὶ διαφορετικῆς φύσεως κινδύνους, ἀπὸ αὐτοὺς, ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς. Ἐδῶ, κατὰ τὸν συγγραφέα, βρίσκεται καὶ ὁ πυρήνας τῆς ἰδιάζουσας προβληματικῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Οἱ λειτουργίες τους καὶ οἱ κίνδυνοι δικαιολογοῦν τὴ λήψην πολλῶν καὶ διαφορῶν κρατικῶν μέτρων γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἐξαγωγῶν καθὼς καὶ γιὰ τὴν καθιέρωση μιᾶς τάξεως κανόνων στὶς ἐξωτερικὲς συναλλαγὰς γιὰ τὴ μείωση τῶν κινδύνων, ὅπως π.χ. τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα. Ἡ ἐπιδίωξη τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν νὰ διερύνουσι τὶς ἀγορὰς των συνεπάγεται συστηματικὴ ἔρευνα τῶν ἀγορῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, πρᾶγμα ποὺ δὲν συμβάλλει μονάχα στὴν ἐπιτυχητὴ ἀνέλιξη τῶν ἐμπορικῶν ἐργασιῶν μὲ τὸ ἐξωτερικόν, ἀλλὰ καὶ στὴ μείωση τῶν κινδύνων. Ὁ καθηγητὴς Χέντσλερ ἀντιμετωπίζει ὅλα τὰ προβλήματα μὲ μίαν ἐπιεικετὴ σαφήνεια καὶ ἐμβριθεῖα ἐφορμῶζοντας σύγχρονες μεθόδους ἐπιστημονικῆς ἔρευνας. Τὰ δέκα κεφάλαια, στὰ ὁποία διαιρεῖται τὸ βιβλίον του, καλύπτουσι πλήρως τὴν προβληματικὴν τῶν ἐκμεταλλεύσεων, ποὺ συμμετέχουσι στὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Ἡ ἀδύνη τῆς σημασίας ἀλλὰ καὶ τοῦ ὄγκου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου δηλ. τῶν ἐξαγωγῶν καὶ τῶν εἰσαγωγῶν στὴν ἐποχὴ μας, ἡ ἀντίστοιχη αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ μεγέθους τῶν

έκμεταλλεύσεων, που συμμετέχουν σ' αυτό καθώς και ή σημερινή διαδικασία ένοποιήσεως και συνυφάνσεως των έθνικων άγορών σε μιá υπερεθνική, θέτουν προβλήματα και μελήματα, που καλείται να αντιμετώπιση ή έπιστήμη. Σάν μιá καλή συμβολή σ' τó μέλημα αυτό πρέπει να αξιολογηθί ή παρούσα εύσυνειδητα γραμμένη έργασία, που δέν διαφέρει από άπόψεως περιεχομένου παρά μονάχα σε δευτερεύοντα σημεία από μιαν άλλη έργασία του συγγραφέα, που αξιολογήθηκε παλαιότερα με τόν τίτλο «Οικονομική του έξωτερικού έμπορίου». Τó γεγονός, ότι ó συγγραφέας εξέδωκε τήν ίδια, κατά βάθος, έργασία, με διαφορετικούς τίτλους, παραπλανά τόν άναγνώστη, που υποθέτει πώς πρόκειται για δύο ξεχωριστά έργα—κάτι, που θά έπρεπε να είχε άποφύγει, κατά τήν γνώμη μου, ó κ. Χέντσελνερ.

Κ. Σ.

H. M. Stationary Office: Traffic in Towns, A Study of the long term Problem of Traffic in Urban Areas, σελ. 240, 50 σελλίνα (δεμένον), London, 1963.

Η σύγχρονη «έθημερούσα» κοινωνία αντιμετώπιζει πολλά και πολύπλοκα προβλήματα, τά όποια συνδέονται άμέσως με τήν ταχείαν άνοδον του βιοτικού επίπεδου και τήν έπαναστατικήν τεχνικήν πρόοδον. Έν των μεγάλων προβλημάτων είναι ή ταχεία αύξησις του άρ.θμού των άυτοκινήτων εις τās πυκνοκατοικημένες άστικās περιοχάς, και ή άνεπιτυχής μέχρι τουδε προσπάθεια άποσυμφορήσεως των όδικων άρτηριών. Η μεγάλη Βρεταννία συνέστησεν ειδικήν έπιτροπήν έρεύνης υπό τόν Sir Geoffrey Crowther και έτέραν ομάδα μελέτης του όλου θέματος υπό τόν καθηγητήν Colin Buchanan. Η υπό κρίσιν έργασία, ή όποία άποτελεί υπόδειγμα συντάξεως, εικονογραφήσεως και έκτυπώσεως, επιδιώκει να έκτιμήση πλήρως τήν μελλοντικήν εξέλιξιν τής χρήσεως του άυτοκινήτου δια τήν μεταφοράν έμπορευμάτων και έπιβατών, και να αξιολογήση τά δημιουργούμενα προβλήματα δια τήν έγκαιρον και άποτελεσματικήν αντιμετώπισιν των. Η έκθεσις του καθηγητου Μπουχάναν περιλαμβάνει θεωρητικόν μέρος εις τó όποιον διατυπώνονται αι γενικαι άρχαι του όλου προβλήματος. Με τά ταυτα άκολουθεί σειρά ειδικών μελετών με περιπτώσεις μικράν και μεγάλην πόλιν, Ιστορικήν περιοχήν και ώρισμένην περιοχήν του Λονδίνου. Έπίσης, ή έκθεσις παραθέτει και αξιολογεί τήν πείραν, ή όποια έκτήθη εις τήν Δυτικήν Γερμανίαν, τās Ηνωμένες Πολιτείας, τήν Σουηδίαν και Ιταλίαν. Η όλη έκθεσις είναι γραμμένη εις άπλουδν και εύληπτου ύφους, ούτως ώστε να είναι προσιτή εις τó εύρύ κοινόν, διότι κύριος σκοπός των κρατικών έκδόσεων εις τήν Μεγάλην Βρεταννίαν είναι ή διαφώτισις και ή ενήμερωσις τής κοινής γνώμης επί θεμάτων έθνικής σημασίας. Άπό τής άπόψεως ταύτης ή έν λόγω έκθεσις έπιτυγχάνει πλήρως του σκοπου της, και άποτελεί άναμφισβητήτως υπόδειγμα στοιχειοθεσίας και εικονογραφήσεως.

Ν.Κ.Π.

Graham Hutton, Inflation and society. Έπό Allen and Unwin: 161 σελίδες, 15 σελλίνα.

Εις τόν μικρόν χώρον του, τó έργον του κ. Χάττον περιλαμβάνει δύο βιβλίλια διαφόρου αξίας. Ός έκθεσις ή άνάλυσις του είναι εξαίρετος. Ολοσδήποτε προσέπαθησε να εξηγήση με απλήν γλώσσαν τήν χρηματοποίησιν του δημοσίου χρέους ή τόν μηχανισμόν του μπουδμ και γενικώτερον τās καταστρεπτικās συνεπειάς του πληθωρισμού επί τής διαρθρώσεως τής έπιχειρήσεως, πρέπει να άναγνωρίση ότι ó συγγραφέυς ειργάσθη έπιτυχώς. Άποτελεί όμως και κάτι περισσότερον από μιαν έπιτυχή έκλαίκευσιν δυσχερών θεμάτων: Άποτελεί συμβολήν εις τήν πολιτικήν σύνεσιν. Έρευνά τās πολιτικās πιέσεις, αι όποιαι πηγάζουσαι από ψυχολογικās καταστάσεις, παράγουν πληθωριστικās κινήσεις, αι όποιαι άποτελοδν τήν κατά παράδοσιν άδυνα-

μίαν τῆς δημοκρατίας, ὀδηγοῦσαι εἰς, ἀλλὰ καὶ αὐξανόμεναι ἀπὸ, ἓνα ὑποτιμημένον νόμισμα.

Ἡ ἀδυναμία δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐκτὸς τῆς πραγματικότητος, ἡ ὑποκριτική, ἡ παιδαριώδης. Εἶναι ἐκτὸς τῆς πραγματικότητος ἡ ἀνάληψις συλλογικῆς δράσεως, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ μεγαλυτέρας θυσίας—καταναλώσεως ἢ ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων—ἀπὸ τὸν λαὸν πέραν ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας οὗτος ἐπέισθη ἢ ἠναγκάσθη ἀποτελεσματικῶς νὰ προβῆ. Τὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα δὲν περιορίζονται εἰς τὴν ἐπιβολὴν καταναγκασμοῦ. Αἱ περισσότερον ἐκλεκτικαὶ δημοκρατίαι ὀφείλουν εἶτε νὰ περιορίσουν τὰς συλλογικὰς τῶν φιλοδοξίας ἢ νὰ προχωρήσουν εἰς τὸν πληθωρισμόν. Εἶναι ὑποκριτικὸν νὰ ψηφίζωμεν ὑπὲρ ἐνὸς εὐήμεροῦντος κράτους, ἕκαστος ψηφοφόρος τοῦ ὁποίου εἶναι προσωπικῶς ἀποφασισμένος νὰ ἀποφύγῃ τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον ὡς φορολογούμενον τὸ ἄτομον ἀρνεῖται νὰ ἐπωμισθῆ καὶ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται ὡς κρατικὸν ἔλλειμμα. Κατὰ κύριον ὅμως λόγον εἶναι παιδαριώδεις νὰ ζητοῦνται τὰ ἀσυμβίβαστα: ἡ πλήρης καρποφορία τῆς δυναμικῆς προόδου ὁμοῦ μετὰ τῆς εὐμαρείας τῆς ληθαργικῆς ἀκίνησιος καὶ μιᾶς ἰσότητος, ἡ ὁποία ἀρνεῖται νὰ δώσῃ εἰς τὰ δυναμικὰ στοιχεῖα τῆς οἰκονομίας ἐπαρκῆ κίνητρα διὰ τὴν πλήρη λειτουργίαν τῶν καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ αὕτη. Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποθαρρύνουν καὶ ἐκτρέπουν τὴν παραγωγὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διατυπῶνται εἰς πληθωριστικὰ ἀξιώσεις αὐξήσεως μισθῶν κλπ. Λαμβανόμεναι ὡς σύνολον αἱ δυσχέρειαι αὗται (περισσότερον ὀξεῖαι εἰς τὴν Βρεταννίαν καὶ τὰς Σκανδιναβικὰς κοινωνικὰς δημοκρατίας, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνεργαίαι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν) παρουσιάζουν ἓνα χαρακτηριστικὸν σύνδρομον ὄχι ὀλιγώτερον ὀδυνηρὸν, διότι αἱ ὀλοκληρωτικαὶ χῶραι καταβάλλουν ὑψηλὸν τίμημα διὰ νὰ τὸ ἀποφύγουν.

Αἱ δημοκρατίαι, τονίζει ὁ συγγραφεὺς, κυρίως δὲ αἱ «κοινωνικαὶ δημοκρατίαι» πρέπει μακροχρονίως μὲν νὰ διδαχθοῦν περὶ τῶν πιεστικῶν ἀλλὰ ἐλπιδοφόρων γεγονότων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Βραχυπροθέσμως ἔχουν ἀνάγκην μιᾶς οὐσιώδους προϋποθέσεως, τὴν ἐπιστροφὴν εἰς ἓνα ὑγιὲς νόμισμα.

Γενικῶς, ὁ «Πληθωρισμὸς καὶ ἡ κοινωνία» εἶναι μία ἀξιοπρόσεκτος μελέτη διὰ τὴν ὁποίαν ὅμως θὰ πρέπει νὰ διατηρηθοῦν πολλαὶ ἐπιφυλάξεις κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατύπωσιν εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς.

A. Π. Κ.

W. Arthur Lewis. *Theory of Economic Growth*. Unwin University Books, No 3, σελ. 453. 18 σελλίδια (χαρτόδετον), London, 1963.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν πανεπιστημιακῶν ἐγχειριδίων τοῦ οἴκου Unwin ἐδημοσιεύθη ἑβδόμη ἔκδοσις τῆς βασικῆς πλέον ἐργασίας τοῦ καθηγητοῦ Λούις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ θεωρία τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως». Τὸ ἔργον τοῦτο, ἀντιπροσωπεύει, κατὰ τὸν συγγραφέα, τὸ ἀπαραίτητον θεωρητικὸν πλαίσιον διὰ τὴν μελέτην τῆς διαδικασίας τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, χωρὶς νὰ ὑπονοῆ τὴν ὑπαρξιν, μιᾶς μοναδικῆς ἐνιαίας θεωρίας. Τὸ πολὺπλοκον τοῦτο φαινόμενον ποικίλλει οὐσιωδῶς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν ἀναλόγως τοῦ σταδίου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, καὶ διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν χώραν. Συνεπῶς, αἱ γενικαὶ διαπιστώσεις καὶ ἡ ἐξαγωγή γενικωτάτων συμπερασμάτων ἀποτελοῦν τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἐρευνῆς διότι πρέπει νὰ ἀκολουθῆ ἡ προσαρμογὴ εἰς τὰ συγκεκριμένα κοινωνικοοικονομικὰ δεδομένα ἐκάστης χώρας, ἢ δὲ ἔρευνα πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ποσοτικὴν σύλληψιν τῶν κυριωτέρων προσδιοριστικῶν παραγόντων. Ὡς γενικὸν πλαίσιον ἢ κλασικὴ πλέον ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ Λούις ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον ἐγχειρίδιον διὰ τὴν μελέτην τοῦ ζωτικῆς τούτου θέματος.

N. Κ. Π.

Philip M. Morse: Queues, inventories and maintenance. The analysis of operational systems with variable demand and syppy. (John Wiley and Sons, Inc. New York, 1958) IX, 202, σελ. § 6,50.

Μία εισαγωγική παρουσίαση της θεωρίας ούρας, που αναφέρει αρκετά από τις βασικές αρχές, τους όρους και τις μεθόδους, για όποιον έχει αρκετές μαθηματικές γνώσεις για να έπεκταθῆ σ' αὐτὸν τὸν τομέα. Τὰ θέματα πὸ ἐξετάζονται περιλαμβάνουν τὰ ἀπλὰ καὶ τὰ γνωστὰ πολυοδικὰ συστήματα ἐξυπηρετήσεως, τὶς οὐρὲς ἀπείρου μήκους, ἐξομοίωση μὴ ἐκθετικῶν κατανομῶν, λύσεις κατὰ τὴν μεταβατικὴ περίοδο καὶ προβλήματα ἐλέγχου ἀποθεμάτων καὶ συντηρήσεως. Ὑπάρχει εὐρέτηριο ὄρων καὶ συμβόλων καὶ διάφοροι βοηθητικοὶ πίνακες. Παρατίθεται ἐπίσης πλούσια βιβλιογραφία.

Κ. Μενεξιάδης

Dr. A. Paulmichl: Des Rationelle Einsatz von Buchungsmaschinen. (Ἡ ὀρθολογικὴ χρῆσις λογιστικῶν μηχανῶν), σελ. 124, Γ.Μ. 11.60. Ἐκδοτικὸς Οἶκος: Dr. Th. Gabler, GmbH. Wiesbaden, 1963.

Ὁ συγγραφεὺς ἠσχολήθη, κατόπιν πολυῶν ἐρευνῶν εἰς λογιστήρια διαφόρων ἐπιχειρήσεων μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν κανόνων ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς λογιστικῆς ἐργασίας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν ἐφαρμογὴν εἰς μικράς, μεσαίας καὶ μεγάλας ἐπιχειρήσεις.

Δεικνύει κατ' ἀρχὴν πῶς δύναται νὰ ἀπεικονισθῆ δι' ἀριθμῶν ἢ κινήσις καὶ ἡ δραστηριότης μιᾶς ἐπιχειρήσεως διὰ μιᾶς ὀρθῆς διαρθρώσεως καὶ λελογισμένης συνδεσμολογίας λογαριασμῶν καὶ πῶς ὑποβαθροῦται ἡ εἰκὼν τῶν ἀριθμῶν δι' ἐνὸς ὄλοκληρωμένου συστήματος παραστατικῶν καὶ δικαιολογητικῶν. Ἐν συνεχείᾳ διαπραγματεύεται προβλήματα ὀρθολογικῆς μηχανοργάνωσεως. Ἰδιαιτέρα σημασία δίδεται εἰς τοὺς κυρίους συντελεστὰς τῆς «Ἐκλογῆς τῆς ὀρθῆς μεθόδου καταχωρήσεως καὶ τοῦ καταλλήλου μηχανογραφικοῦ συστήματος» καὶ «Συνδυασμὸς ἐργασιῶν». Ὁ συγγραφεὺς ἐπεξηγεῖ τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῶν διαφόρων τύπων μηχανῶν, ποῖαι μηχαναὶ, πότε καὶ ποῦ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὀρθολογικῶς καὶ δεικνύει πῶς διάφοροι διαδικασίαι δύνανται νὰ συνδυασθοῦν εἰς μιαν ἐνιαίαν διαδικασίαν καὶ πῶς ἐπιτυγχάνεται μία πολλαπλὴ ἀξιοποίησις τῶν στοιχείων δι' ὁμαδοποιήσεως αὐτῶν. Εἰς ἰδιαιτέρα κεφάλαια ἀναλύεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν προγραμματισμοῦ καὶ καταμερισμοῦ ἐργασίας, ἡ τυποποίησις κλπ. Παραδείγματα δεικνύουσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν περιγραφομένων κανόνων μηχανολογικῆς ὀργανώσεως.

*Ἀπὸ τὰ περιεχόμενα: Διάρθρωσις λογαριασμῶν—Συνδεσις λογαριασμῶν—Προγραμματισμὸς λογιστικῆς ἐργασίας—Καταμερισμὸς καὶ ροὴ ἐργασίας—Συνδυασμὸς διαδικασιῶν—Ὅριζοντίως καὶ καθέτως ἐργαζόμεναι λογιστικαὶ μηχαναὶ κτλ.

Κ. Τσατσαρώνης

Sidney M. Wilhelm: Urban zoning and land—Use Theory. The Free Presse of Glencoe Inc. (60 Fifth avenue, New York II) § 6,00.

Ἡ ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀστικῶν οἰκισμῶν, καὶ τὰ πολεοδομικὰ ὡς καὶ τὰ οἰκιστικὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἐγέννησεν ἡ σύγχρονος συγκέντρωσις τῶν οικονομικῶν δραστηριοτήτων εἰς μεγάλα κέντρα, ἀπετέλεσε τὴν βασικὴν αἰτίαν τῆς ἀναπτύξεως νέων θεωριῶν, ἀντικειμενικῶς σκοπῶν τῶν ὁποίων εἶναι ἡ μελέτη τῆς κοινωνικῆς ἀπόψεως τῆς οἰκίσεως. Εἰς τὴν ἀνωτέρω διατριβὴν του, ὁ κ. Σίντνεϋ Βίλχελμ, καθηγητῆς τῶν Πανεπιστημίων τοῦ Τέξας καὶ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ἐπιχειρεῖ τὴν ὀλοκλήρωσιν μιᾶς θεωρίας του περὶ τὴν διαδικασίαν καὶ τοὺς βασικοὺς κανόνας τῆς κατὰ ζώ-

νας ανάπτυξεως τῆς ἐδοφικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ κύριοιστικῆς ἀπόψεως. Ὁ συγγραφεύς, εἰς τὰ πρῶτα κεφάλαια τῆς διατριβῆς του προσπαθεῖ νὰ ἐπισημάνῃ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς διαδικασίας αὐτῆς, καὶ ἀναλύει μὲ κριτικὸν πνεῦμα τὰς μέχρι τοῦδε διατυπωθείσας ἀπόψεις, κυρίως εἰς τὸν τομέα τῆς κοινωνιολογίας.

Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Βίλχελμ, ἀποτελεῖ τὴν πρῶτην ὠλοκληρωμένην προσπάθειαν ἀναλύσεως τοῦ φαινομένου τῆς κατὰ ζῶνας ἀξιοποιήσεως τῶν ἀστικῶν περιοχῶν, καὶ περιέχει ἐνδιαφερούσας ἰδέας, ἰδιαιτέρως χρησίμους διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ πολεοδομικὰ προβλήματα. Ὁ συγγραφεύς φαίνεται ὅτι παραδέχεται ἕνα ἐνδογενῆ αὐτοματισμὸν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν οἰκονομικῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν ἀστικῶν ζωνῶν καὶ μορφῆς τῆς ἐκμεταλλεύσεώς των. Περαιτέρω μελετᾷ τὰς κινητηρίους δυνάμεις τῶν αὐτοματισμοῦ αὐτοῦ, ὑποδηλώνον τὴν δυνατότητα ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ὑποβολῆς τῶν δυνάμεων τούτων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον μιᾶς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς πολεοδομίας. Στοιχεῖα τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀποκατάστασις ὀρθολογικῆς σχέσεως μεταξὺ προσφερομένων ἰδιοτήτων τῶν καθ' ἑκάστην ζωνῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἐκμεταλλεύσεως, χωρὶς ὅμως νὰ λησμονῆται καὶ ὁ ἀνθρώπινος καὶ κοινωνικὸς χαρακτήρ τῆς οἰκιστικῆς δραστηριότητος.

Α Π.Κ.

G. W o r s w i c k — P. A d y (editors), *The British Economy in the nineteen - fifties*. Oxford University Press, 1962.

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐκ 565 σελίδων εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸν ἔργον τῆς βρεταννικῆς οἰκονομίας τῶν ἡμερῶν μας. Ἔχει κατορτισθῆ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων ὡς καὶ τὸ προηγούμενον ἔργον τῶν ἰδίων ἐκδοτῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ βρεταννικὴ οἰκονομία 1945 - 1950», ποῦ ἐνεφανίσθη τὸ 1952. Τὸν ὅλον ἔργον ἔχει γραφῆ ἀπὸ πολλοὺς συνεργάτας. Περιλαμβάνει εἰσαγωγὴν καὶ τρία μεγάλα μέρη ὑπὸ τὸν τίτλον «Διεθνὲς ἐμπόριον καὶ πληρωμαί», «Κυβέρνησις καὶ οἰκονομία», «Ἡ ἀγορὰ καταναλωτῶν, κεφαλαίου καὶ ἐργασίας». Τὰ σπουδαιότερα κεφάλαια τοῦ ἔργου ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐμπορικὴν πολιτικὴν, τοὺς ὄρους τοῦ ἐμπορίου, τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν κεφαλαίου, τὰς κρίσεις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, τὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν, τὴν νομισματικὴν πολιτικὴν, τὴν βιομηχανικὴν πολιτικὴν, τὰς ἐθνικοποιημένας βιομηχανίας, τὴν χρηματοδότησιν τῆς βιομηχανίας, τοὺς μισθοὺς καὶ τὴν παραγωγικότητα κλπ. Ἡ εἰσαγωγὴ καταλαμβάνει 74 σελίδας καὶ εἶναι κατατοπιστικωτάτη. Τὰ δεδομένα τοῦ βιβλίου φθάνουν μέχρι τοῦ 1962, οὕτω δὲ εἶναι πλήρως ἐνημερωμένον. Ἡ πραγματεύσις τῶν θεμάτων εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς τελευταίας προόδους τῆς ἐπιστήμης, δι' ὃ καὶ τὰ σχετικὰ κεφάλαια δύνανται νὰ ἀποτελέσουν ὑποδείγματα δι' ἐργασίας ἀναφερομένας εἰς ἄλλας ἐθνικὰς οἰκονομίας. Πρόκειται περὶ ἀρτιωτάτου ἔργου.

Σ.Κ.Π.

Heinrich von Siegl er: *Probleme der Atlantik — und Europapolitik*. Siegl er — Verlag, σελ. 160, Bonn, 1963.

Ἡ σύντομος ἐργασία ὑπὸ τὸν τίτλον «Προβλήματα τῆς ἀτλαντικῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς» ἀποτελεῖ χρήσιμον βοήθημα διὰ τὴν σαφῆ ἀντίληψιν τῶν δύο σπουδαιότερων ἀπόψεων ἐν προκειμένῳ, δηλαδὴ τῆς ἀμερικανικῆς, ὅπως αὕτη διευτρώθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου προέδρου Κέννεντυ, καὶ ἐκείνης τοῦ στρατηγοῦ ντὲ Γκῶλ, ἐκπροσωπούσης τὴν κατ' ἐξοχὴν εὐρωπαϊκὴν «θέσιν». Διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων, ὅπως τὸ πυρηνικὸν μονοπώλιον τῶν Η.Π.Α., αἱ σοβιετικαὶ πυρηνικαὶ δυνάμεις, ἡ προσπάθεια περιορισμοῦ τῶν ἀτομικῶν δπλων κλπ., ὁ συγγραφεύς διαγράφει τὸ γενικώτερον πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τοποθετεῖ καὶ ἐρμηνεύει τὴν γαλλικὴν καὶ βρεταννικὴν προσπάθειαν δη-

μιουργίας ανεξαρτήτου πυρηνικής δυνάμεως, ως και τās συνεπαγομένης μεταβολάς εις τήν διάρθρωσιν τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. Ἡ σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις τῶν μεσοπολέμων ἐξελίξεων, περιλαμβάνει τās προτάσεις περὶ Πανευρώπης τοῦ Γκούντεχοβ - Καλλέργη καὶ τὸ σχέδιον τοῦ Ἀριστείδη Μπριάν διὰ τήν δημιουργίαν μιᾶς ἑνιαίας Εὐρώπης, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας. Τὰ σημερινὰ προβλήματα τῆς Εὐρώπης ἀναλύονται ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς εἰσόδου τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας εἰς τήν Ἠνωμένην Εὐρώπην μὲ ταυτόχρονον διατήρησιν τῶν οικονομικῶν τῆς δεσμῶν μετὰ τῆς Κοινοπολιτείας. Ἐπίσης, ἐξετάζεται τὸ θέμα τοῦ ἐπιθυμητοῦ βαθμοῦ πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνοποιήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ὡς ἐπίσης τῆς μετατροπῆς τῆς Εὐρώπης εἰς τρίτην δυνάμιν ἢ τήν δημιουργίαν ἀτλαντικοῦ συνεταιρισμοῦ μετὰ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ὅλα τὰ ἐπίμαχα αὐτὰ καὶ φλέγοντα προβλήματα διερευνῶνται μετὰ σαφηνείας καὶ ἀντικειμενικότητος, οὕτως ὥστε ὁ ἀνογνώστης νὰ δυνηθῇ νὰ σχηματίσῃ ἰδίαν ἀντίληψιν.

N. Π. Κ.

Max Weber : Basic Concepts in Sociology, Peter Owen, London, 1962.

Κατὰ τὰ μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἔτη πλείσται ὄσαι ἐργασίαι τοῦ Μάξ Βέμπερ μετεφράσθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τήν ἀγγλικὴν γλῶσσαν τόσον εἰς τήν Μεγάλην Βρεταννίαν ὅσον καὶ εἰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Β. Ἀμερικῆς. Οὕτως, ἐδόθη ἡ εὐκαιρία καὶ εἰς ἄλλους μελετητὰς πλὴν τῶν γερμανογλώσσων ὅπως ἐπικοινωνήσουν μὲ τās ἰδέας τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ διανοητοῦ. Τὸ παρὸν ἔργον εἶναι μετάφρασις τοῦ ἀρχικοῦ τμήματος τοῦ μεγάλου ἡμιτελοῦς ἔργου «Οἰκονομία καὶ Κοινωνία», ὅπερ ἐξεδόθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως. Περιλαμβάνει τās βασικὰς ἑννοίας τῆς κοινωνιολογίας του καὶ διὰ τήν ἔννοιαν τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, τās μορφὰς καὶ τοὺς τύπους τῆς, τὴν ἔννοιαν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, τὴν ἔννοιαν, τοὺς τύπους καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς νομίμου ἐξουσίας, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀγῶνος, τὴν λειτουργίαν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, τὴν ἔννοιαν τῆς σωματικῆς ὁμάδος καὶ τοὺς τύπους τῆς, τὴν φύσιν τῆς ὀργανώσεως, τās ἑννοίας τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐπιβολῆς, τοὺς τύπους τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὁμάδων.

Σ. Κ. Π.

S. Wolff : Die Griechische Wirtschaft im Umbau. σελ. 58. Ἐκδοσις—ἀνάτυπον τῆς «Νέας Ἐφημερίδος τῆς Ζυρίχης», Ζυρίχη, 1963.

Ἐμφανίζει τās μεταβολάς ποῦ ἐσημειώθησαν εἰς τήν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Κεφάλαια : Πληθυσμὸς καὶ ἀπασχόλησις - Μεταβολαὶ εἰς τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα - Προσπάθειαι εἰς τὴν γεωργίαν. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς - Βιομηχανοποίησις - Νέαι ἐπιχειρήσεις - Ναυτιλία - ἑπενδύσεις - Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ ἰσοζύγιον πληρωμῶν - Σύνθεσις μὲ τὴν Ε.Ο.Κ. - Μελλοντικὰ προγράμματα καὶ προοπτικαί.

Ὁ συγγραφεὺς ἐβασίσθη κυρίως εἰς στοιχεῖα καὶ πληροφορίας, ποῦ ἔλαβεν ἀπὸ ἐπιστήμων πηγὰς. Εἰς τὸν πρόλογόν του μάλιστα εὐχαριστεῖ, διὰ τὸν λόγον αὐτόν, τοὺς κ.κ. Ζολῶταν, Πιπνέλην καὶ Παπαληγούραν.

E. A. A.

St. Toulmin : The Philosophy of Science, 1962, Grey Arrow Books.

Ἡ ἐπιστήμη, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ «ὀργανωμένη κοινὴ ἀντίληψις». Ἡ ἀσχολία οὐχ ἦτον μὲ τās ἐπιστήμας διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ τās λοιπὰς ἀσχολίας τῆς ζωῆς δι' ὃ ἀπαιτεῖ ἠδξημένην προσοχήν. Ὑπενθυμίζων τās βασικὰς ταῦτα ἀρχάς, ὁ συγγραφεὺς παρέχει δεδομένα καὶ διανοίγει τὸν δρόμον διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν προβλημάτων θεμελιωδῶν τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης. Τὰ βήματα τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῆς κοινῆς ἀντίληψεως εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν εἶναι αἱ ἐξηγήσεις, ἡ μαθηματικὴ μέθοδος, τὸ χαρακτηριστι-

κόν μέρος ὄπερ διαδραματίζουσι αἱ θεωρίαι, αἱ ὑποθέσεις, οἱ φυσικοὶ νόμοι.
Τὸ ἔργον εἶναι μίαν συναρπαστικὴν μύθισιν εἰς τὰ προβλήματα τῶν φυσικῶν
ἐπιστημῶν. Π.

P. J. D. Wiles : The political economy of communism, Blackwell, Oxford, 1962.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ καθηγητοῦ τῆς οικονομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μπράντες δὲν εἶναι ἐκ τῶν συνήθων, καίτοι ἐξετάζει ἐν ἑκ τῶν φλεγόντων ζητημάτων τῆς ἐποχῆς μας, τὴν οικονομικὴν ὀργάνωσιν τῶν κομμουνιστικῶν κρατῶν. Ἡ ἔρευνά του εἶναι θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ συγχρόνως. Ἀναφέρεται εἰς τοὺς διαφόρους τύπους τῆς κομμουνιστικῆς οἰκονομίας, τὰς μεθόδους καὶ διαδικασίας τῆς κατανομῆς τῶν πόρων, τοὺς παράγοντας καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀναπτύξεως καὶ τὴν προοπτικὴν τοῦ μέλλοντος. Ἰδιαιτέραν προσοχὴν ἀποδίδει εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τῆς Κίνας, αἵτινες ἀποτελοῦν ἀποκλίσεις ἀπὸ τοῦ «ἐνιαίου» κομμουνιστικοῦ οικονομικοῦ τύπου. Τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς ἐρέυνης συνάπτεται στενῶτα πρὸς τὸ πρακτικόν. Τὸ σύγγραμμα κατανέμεται εἰς τέσσαρα μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον (θεσμοὶ καὶ ἰδεολογία) ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς τοὺς τύπους ἰδιοκτησίας, τὴν ἱστορικὴν ἀκολουθίαν τῶν εἰς τὸν κομμουνισμόν, τὰς ἰδιωτικὰς τῆς μαρξιστικῆς οικονομικῆς σκέψεως. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐρευνᾷ ὁ συγγραφεὺς τὸν οικονομικὸν προγραμματισμόν καὶ τὴν κατανομήν τῶν διαθέσιμων πόρων. Ἐνταῦθα πολλὰ ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ τιμήματα περὶ τοῦ σοσιήματος τῶν τιμῶν καὶ τῆς ἀποκεντρώσεως τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος. Εἰς τὸ τρίτον ἐξετάζει τὸ περίφημον θέμα τοῦ ποσοστοῦ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν συντελεστῶν αὐτῆς. Εἰς τὸ τέταρτον ἐρευνᾷ τὰς προοπτικὰς τοῦ μέλλοντος.

Σ.Κ.Π.

T a r o Y a m a n e : Mathematics for Economists, New York, Prentice-Hall, Inc. 1962, σελ. 554+XVI, δολ. 10.

Ἡ ὄλοῦν ἀξίουσα χρῆσις τῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν οικονομικὴν ἐπιστήμην ἔχει ὀδηγήσει εἰς ἔκδοσιν πολλῶν ἐγχειριδίων σχετικῶν πρὸς τὸ θέμα.

Τὸ παρὸν βιβλίον ὅμως ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὴν συμβολὴν ὡς βοήθημα διὰ τὴν κατανόησιν τῶν νεωτέρων μαθηματικῶν, ὡς ταῦτα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάλυσιν.

Ὅλαι αἱ ἔννοιαι δίδονται διὰ παραδειγμάτων κατὰ τρόπον σαφέστατον. Πλὴν τῶν ἐξεταζομένων στοιχείων διαφορικοῦ λογισμοῦ, συνόλων, ἐξισώσεων διαφορῶν, ἀνυσμάτων καὶ μητρῶν, περιλαμβάνονται καὶ ἕξ κεφάλαια στατιστικῆς ἀναλύσεως. Εἰς τὸ τελευταῖον δὲ κεφάλαιον ἐξετάζεται ἐν συνόψει ἡ θεωρία τῶν παιγνίων.

Ἡ πληθώρα τῆς βιβλιογραφίας ἔχει κατανεμηθῆ κατὰ θέμα μετὰ σχολίων ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ἔργου.

Γ. Ψαχαρόπουλος

« S P O U D A I »

« E T U D E S »

Édition Bimensuelle de l'École
des Hautes Études Industrielles

« S T U D I E S »

Bimonthly Edition of the Graduate
School of Industrial Studies

Le Pirée — 40, M. Karaoli - A. Dimitriou — Piraeus

Ἡ Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ οὐδεμίαν φέρει εὐθύνην διὰ τὰ ἐτυπόγραφα ἄρθρα,
τὰ ὁποῖα ἐκπροσωποῦν μόνον τὰς γνώμας τῶν ὑπογραφομένων.